

Dnes v čísle:

XX. dny mladých internistů
Fytopřípravky
a potravní doplňky
Petice Parlamentu ČR
Nové profesorky UP
Literární soutěž studentů UP
Počátky jezuitského konviktu

Zurnál

30

Ročník 10 • Vychází 15. června 2001

Olomoucký Science and Technology Park otevřen

Za přítomnosti zástupců vedení UP, správních a hospodářských subjektů města a regionu i představitelů Ministerstva průmyslu ČR a Hospodářské komory bylo v pátek 8. 6. 2001 v areálu Přírodovědecké fakulty v Olomouci-Holici slavnostně otevřeno *Centrum pro inovaci a transfer technologií UP* (CITT UP). Symbolickým přestřelením pásky tak bylo dovršeno bezmála dvouleté úsilí o vytvoření olomoucké obdoby Science and Technology Park (Vědeckotechnického parku). Konečnou verzi pod uvedeným názvem schválil Akademický senát UP svým usnesením ze dne 27. 9. 2000 v rámci rozšíření Centra celouniverzitních aktivit UP o oblast transferu výsledků výzkumu a vývoje do praxe.

Objekt v Olomouci-Holici v současné době využívá několik subjektů: Regionální kontaktní organizace EU pro 5. a 6. rámcový program EU, jejímž cílem je poskytnout pracovištím UP a jiným subjektům v regionu pomoc při zapojování do programů výzkumu a vývoje EU, dále některé laboratoře pracoviště UP, které představují zárodek plánovaného Technologického centra – Laboratoř práškové rentgenové difrakce, Laboratoř monokrystalové rentgenové difrakce, Laboratoř nukleární magnetické rezonance, Počítačové centrum pro výpočty molekulárních struktur; další laboratoře umístěné mimo budovu CITT (zatím v objektu Envelopa) jsou Laboratoř rastrovací sondové mikroskopie, a Laboratoř Mössbauerovy spektroskopie. V pronájmu CITT jsou v budově v Olomouci-Holici firma Monelli, s. r. o.

Rektorka UP si vás dovoluje pozvat
na slavnostní akty

promoce

absolventů doktorského studijního programu
Lékařské fakulty, Filozofické fakulty, Přírodovědecké fakulty a Pedagogické fakulty

předání jmenovacích dekretů

docentům, kteří se habilitovali na Cyrilometodějské teologické fakultě, Lékařské fakultě, Filozofické fakultě a Přírodovědecké fakultě.

Zasedání se uskuteční v aule Filozofické fakulty UP dne 20. června 2001 v 10 hod.

Prof. MUDr. et PhDr. Jana Mačáková, CSc.

(výroba vitamínových doplňků), firma Holubová (biotechnologie, rostlinné regulátory), firma Eola (měřicí technika, optické přístroje) a poradenská firma (psychologie, personalistika).

CITT chce nabízet malým a středním firmám inovačního typu tzv. „inkubační“ prostředí včetně ekonomického, patentového, technologického, finančního, marketingového a právního poradenství, technických služeb a zajištění transferu technologií a výchovy k inovačnímu podnikání. Základní funkce CITT by měla spočívat v podpoře těch firem, které budou využívat a zavádět špičkové technologie v oblastech, ve kterých má UP dlouhodobě významné a prakticky aplikovatelné výsledky badatelského výzkumu. Jde zejména o následující oblasti: chemická technologie, biotechnologie, biomedicínská a farmaceutická technologie, informatika, mikroelektronika, měřicí technika, softwarový vývoj, školicí a vzdělávací aktivity apod.; současně by CITT mělo přispět k vytvoření prostředí pro sružení prostředků při budování nákladných, finančně obtížně dostupných výzkumných metod a provozů sloužících celému regionu.

Pro region by mělo vybudování CITT znamenat zejména zvýšení ekonomické úrovně, a tím i konkurenceschopnosti, udržení a rozvoj zaměstnanosti (kvalifikovaná pracovní místa), zvýšení atraktivnosti, rozvoj vědecké a vývojové základny regionu a celé ČR; pro univerzitu by mělo jít jednak o finanční přínos (nájem z prostorů, licenční poplatky z transferu technologií vyvinutých na UP), o vazu na podnikatelskou sféru a společné výzkumné projekty s malými

Dokončení na str. 6

Foto -tj-

Nová počítačová laboratoř v areálu PŘF Olomouci-Holici

Mezi úspěšné projekty, které získaly v letošním roce grantové prostředky z Fondu rozvoje vysokých škol MŠMT ČR, patří i *Počítačová laboratoř (učebna) biologických oborů PŘF UP*, jejíž slavnostní otevření proběhlo v pátek 8. 6. v prostorách knihovny biologických oborů PŘF UP v Olomouci-Holici za účasti zástupců vedení Přírodovědecké fakulty UP. Jak v krátkém projevu uvedl vedoucí Katedry botaniky PŘF UP prof. A. Lebeda, cílem projektu bylo vybudovat centrální počítačovou učebnu (laboratoř) pro potřeby celého areálu PŘF UP v Olomouci-Holici, který – jako významná základna biologických disciplín – dosud podobně vybavení postrádal. Počítačová laboratoř by měla zvýšit studijní a badatelský potenciál a atraktivnost celého areálu PŘF UP v Holici; především bude sloužit pro posílení výuky řady klíčových oborů, jako jsou biostatistika, populační ekologie rostlin a živočichů, ekologie a moderní metody zpracování ekologických dat, fytoecologie, epidemiologie, fytopatologie atd. Současně bude všem studentům v areálu umožněn trvalý přístup k počítačům a informačním zdrojům, což by mělo přispět ke zvýšení úrovně zpracovávaných bakalářských, diplomových a doktorských prací. Prof. Lebeda rovněž zdůraznil, že nová výpočetní technika by měla také umožnit vybudování a postupné zpřístupnění databáze herbářových sbírek, sbírek genofondu rostlin a fytopatogenních organismů udržovaných v rámci národní sbírky na Katedře botaniky PŘF UP.

Dr. M. Duchoslav, autor softwarové a hardwarové části projektu, dále uvedl některé základní parametry

Nárůst zájemců o studium medicíny a práva

První polovina června byla i letos ve znamení přijímacího řízení. Univerzitní prostory osířelé vinou zkouškového období se tak na čtrnáct dní zaplnily uchazeči o studium na naší alma mater. Vrátní příslušných fakult měli v těchto dnech dozajista více práce, neboť univerzity neznalí adepti je zahrnovali dotazy na místa konání nevyhnutelného procesu.

Jak známo, počet zájemců o studium na vysoké škole rok od roku stoupá. Přestože univerzity postupně navyšují množství přijímaných studentů, kapacita jednotlivých oborů je omezená. Tradičně největší zájem je o Filozofickou fakultu UP, ačkoli proti loňsku zde počet uchazečů o studium poklesl. Soudě podle počtu přihlášek patří k nejatraktivnějším oborům psychologie s 1007 uchazeči, angličtina s 624 adepty a žurnalistika, na niž podalo přihlášku 412 studentů. Nejmenší zájem je o jednooborové studium dramatických umění (42) a archivnictví (43).

Také Pedagogická fakulta UP se těší stálému zájmu chytivých vzdělání; vedle řádného studia nabízí i několik programů v kombinovaném studiu. Nejvíce přihlášek letos došlo na obor pedagogika – sociální péče (284 – řádné, 206 – kombinované), učitelství pro 1. stupeň ZŠ (215 – řádné, 293 – kombinované) a logopedii (151). Počet uchazečů u jednotlivých aprobací se pohybuje kolem padesáti.

Ze studijních oborů Fakulty tělesné kultury UP je největší zájem o rekreologii (463), fyzioterapii (216) a kombinaci tělesná výchova – zeměpis (105).

Dokončení na str. 2

nové učebny: počítače jsou vybaveny monitory s úhlořičkou 17", procesory Duron 750 (HDD 20 GB), RAM 128 MB, k dispozici je rovněž scanner, jedna laserová tiskárna a jedna inkoustová tiskárna s fotografickou kvalitou tisku, jakož i tablety WACOM určené ke kreslení. Softwarové vybavení zahrnuje např. několik statisticko-ekologických programů (NCSS, NTSYS a další).

Celkové náklady na vybudování nové počítačové laboratoře dosáhly 750 tis. Kč, z toho 510 tis. bylo uhrazeno ze získaných grantových prostředků MŠMT. Plný provoz učebny, ve které již proběhly dva výukové kurzy, je plánován od září 2001, kdy by měla být otevřena denně od 8 do 19 hod.; pouze v pátek se předpokládá zkrácený provoz.

-mav-, foto -tj-

ZPRÁVY, INFORMACE, OZNÁMENÍ

Akademický týden IX

Katedra spirituality, mezináboženského dialogu a studií křesťanského východu CMTF UP pořádá ve dnech 25. – 30. 6. 2001 cyklus přednášek nazvaný *Akademický týden IX*. Podrobný program najdete na webových stránkách katedry (www.upol.cz).

-red-

Knapkův memoriál

V rámci programu festivalu *Vivat vita*, který v Olomouci proběhne ve dnech 22. – 24. 6. připravila FTK UP tradiční Knapkův memoriál – soutěž sportovců užívajících vozík, která se uskuteční ve stejném termínu za mezinárodní účasti sportovců. Současně se bude konat i seminář zástupců vysokých škol (ČASU – Česká sociace univerzitního sportu) o zpřístupnění pohybových aktivit a sportu vysokoškolským s postižením.

Podrobnější informace zprostředkuje Mgr. Šlezarová, e-mail: slezar@ftknw.upol.cz.

-red-

Britská rada upozorňuje

Středisko Britské rady v Olomouci (Křížkovského 14) upozorňuje, že v tomto semestru bude otevřeno do středy 4. 7. a po letních prázdninách od úterý 28. 8. 2001. V těchto dnech se chýlí ke svému závěru písemné části cambridgeských zkoušek pro registrované kandidáty (*Business English Certificate Three, Preliminary English Test, Certificate in Advanced English*).

Otevírací doba: v úterý a ve středu od 9 do 12 a od 13 do 17 hod., ve čtvrtek od 13 do 17 hod. v pátek a v sobotu od 9 do 12 hod.

-red-

Jen několik řádků

Mobilita studentů

Vysokoškolský student by měl dostat možnost strávit během svého studia alespoň semestr na VŠ v zahraničí a doklady o jeho vzdělání by měly být uznávány v celém evropském prostoru (viz ŽUP 29/1). K uskutečnění této myšlenky směřuje proces integrace evropských vysokých škol a naše univerzita je jeho součástí.

Reálný stav je této vizi hodně vzdálen. Z našich asi 13 tisíc studentů vycestovalo vloni do zahraničí na zkušenou 221 studentů (1,7 %). Ze zahraničí jich na UP přijelo 165 – podle výroční zprávy o činnosti UP za rok 2000. Ohlédneme-li se však za situaci v minulých letech, pak tato relativně nízká čísla nasvědčují viditelnému pokroku na cestě k internacionalizaci našeho studentsva. Studenti mohou vyjždět kamkoli, získají-li na to prostředky z národních nebo mezinárodních programů a přizpůsobí-li tomu svůj studijní program, životní styl a myšlení. Bez osobní iniciativy to ale možné není. Známe medika, který si během studia sám pomocí internetu a elektronické pošty sjednal tři stipendijní pobyty na zahraničních zdravotnických pracovištích. Absolvoval je o prázdninách.

Lze předpokládat, že na programy mobility vysokoškolských studentů bude více peněz z kvazi-vyvážený počet vyslaných k přijatým studentům zůstane asi logickou limitou. Jsme schopni připravit dostatečnou nabídku vhodných vzdělávacích programů a odborných kurzů pro cizince nemluvíci česky? Ve kterých oborech, na co a jak je k nám na UP přilákáme? V uvedené zprávě se dozvídáme, že stále není na UP dostatek kratších či delších kurzů v cizích jazycích. Co bude motivovat akademické pracovníky k realizaci početnějších kurzů o prázdninách v době dovolených?

M. Hejtmánek

• UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI •

Poslední rychnovské sympózium?

Celostátní IV. poláčkologické sympózium s mezinárodní účastí pořádané pod záštitou ministra kultury ČR tentokrát na téma *Pátečníci a Karel Poláček* se uskutečnilo ve dnech 24. – 25. 5.; kde jinde nežli ve spisovatelově rodném Rychnově nad Kněžnou. Jeho jednání doprovázela jednak řada zvláštních akcí (např. velmi zdařilá scénická kompozice Fuksova *Pana Theodora Mundstocka* v podání J. Heidlera z Činoherního studia Ústí nad Labem, slavnostní odhalení památníku obětem holocaustu za přítomnosti vrchního zemského a pražského rabína E. K. Sidona a představitelů města i okresu, vernisáže dvou výstav a *Večer se soudníčkami Karla Poláčka* v podání absolventů a posluchačů DAMU v nastudování prof. A. Fryntové), jednak i trocha bilancování, žel i neradostného. Za těch devět let, která uplynula od prvního poláčkologického setkání, odešla řádka významných badatelských osobností, jež věnovaly svou pozornost dílu tohoto klasika meziválečného českého písemnictví: J. Lopatka, R. Grebeníčková, V. Kocourek, J. Skalička aj., o pamětnících ani nemluvě – z nich takřka v předvečer sympózia ve věku nedožitých osmdesát let v kanadském North Yorku v v Torontu Poláčkova dcera J. Jelinowitzová. Příbylo holi obyčejných i francouzských, ubylo vlasů a nejednou i elánu. Avšak víc než potěšitelné je, že neklesá zájem ani o Karla Poláčka a jeho dílo, ani o téma související.

Poetikou Poláčkových próz, popřípadě jeho žurnalistikou se zabývali F. Všečička a E. Gilk (oba

z Olomouce), K. Hausenblas, M. Křístek, P. Mareš, M. Štemberová a M. Uhe, Poláčkem a společností pátečníků obecněji J. Brabec, J. Kroutvor aj. Jednotlivým osobnostem pátečníků ve vazbách ke skutečnosti i mýtu meziválečného Československa se věnovali např. A. Fitters, J. Bílek, V. Papoušek, J. Ptáček, F. Černý, J. Slavík, V. Novotný, M. Pojar, P. Hora (Olomouc), J. Slomek, Z. Kožmin, L. Soldán, L. Pavera, D. Vlašínová, J. Poláček, M. Nyklačná a J. Rodr. Převažovali samozřejmě literární vědci, ale doplnění jejich výkladů významně rozšiřovali uměnovědci, archiváři, regionální historici a publicisté. Závěrečné vystoupení M. Masákové, redaktorky Spisů Karla Poláčka vydávaných nakladatelstvím Franze Kafky, vzbudilo zasluženou pozornost a bylo odměněno spontánním potleskem, neboť poslední dva svazky dnes těžko srovnatelného projektu jsou připraveny k tisku!

A k tomu připočteme celé diskusní bloky, pře, příznivé ohlasy v sále i v kulóarech.

Rychnovští, z jejichž středu je přece jen nutno uvést PhDr. J. Tydlitáta jakožto organizační tělo i duch těchto (i jiných) sympózií, se opět ukázali v tom nejlepší světlo. Jistě i oni sami jsou potěšeni neustupujícím zájmem o téma poláčkovská i jevy a zjevy dějin kultury spjatých s jejich městem či regionem. Neměli by proto ustávat ve své činnosti a sklonit se pokorně před tradicí, již sami založili a již badatelé humanitních oborů nejen vzali na vědomí, nýbrž za svou. Vždyť přání uchovat, ba více, zvelebovat duchovní statky, je jim právě tak mravním imperativem jako přímým účastníkům sympozijního jednání.

PhDr. P. Hora, Ph.D., Katedra bohemistiky FF UP

Ze zasedání Akademického senátu UP

Na programu posledního zasedání AS UP v tomto akademickém roce, které se uskutečnilo 6. 6. 2001, byla volba nových členů AS UP. Studentským zástupcem PdF UP byla jmenována G. Gabrheľová, která byla zároveň zvolena místopředsedkyní studentské části AS UP. Na místo Mgr. M. Černého, který na svou funkci v AS UP rezignoval, nastoupila za PF UP JUDr. D. Gadasová, která také přijala členství v legislativní komisi senátu.

Dalším bodem programu byla ekonomická rubrika. Kvestor UP ing. J. Jirka komentoval předložený *Návrh souhrnného rozpočtu UP na rok 2001*, který AS UP schválil. Záporný hospodářský výsledek přitom vykazují PF a FTK UP. Tyto náklady budou pokryty z výnosů centrálních prostředků UP a z rozvojových projektů. V závěru komentáře k návrhu se uvádí: „Celková výše navrženého rozpočtu je v současné době výrazně vyšší než ve srovnatelném období roku 2000 (741 mil. Kč). Důvodem je citelné zvýšení dotace na provoz a na institucionální výzkum a vývoj a započtení dotace na výzkumná centra, která byla v minulém roce zřízena až ve druhé polovině roku. Celkovou zápornou bilanci hlavní činnosti vyrovnává – stejně jako v roce 2000 – zlepšený hospodářský výsledek činnosti doplňkové.“

Akademický senát UP dále schválil doplnění *Pravidel hospodaření UP*. Prorektor doc. M. Mašláš informoval senátory o nákladech spojených s dosavadní výstavbou a provozem *Centra pro inovaci a transfer technologií UP*. Předložený materiál AS UP schválil.

Akademický senát UP schválil *Řád habilitačního řízení a řízení ke jmenování profesorem na UP, Řád přijímacího řízení a změnu Statutu PF UP*.

AS UP přijal rovněž usnesení, podle kterého členům akademické obce UP doporučuje připojit se k podpisu petice Vysokoškolského odborového svazu (viz rubrika *Na aktuální téma*, str. 6).

Ze zasedání AS UP vybrala

-ano-

Mimořádné jednání ČKR

Česká konference rektorů na svém mimořádném jednání v Dvojhradi 7. 6. 2001 se věnovala zhodnocení Pražského summitu, přípravě veřejného slyšení před Senátem ČR a přípravě rozpočtu na rok 2002.

V rámci prvního bodu rektor UK prof. I. Wilhelm ocenil skutečnost, že se podařilo zorganizovat jednání ministrů školství spolu s rektory, za nedostatek lze považovat malý mediální zájem o summit.

Dále prof. I. Wilhelm informoval o stavu příprav na veřejné slyšení před Senátem ČR na téma „Vysokoškolská soustava v ČR“, které proběhne 19. 6.; obsah slyšení bude přístupný na www stránkách Senátu PCR. K navrženým okruhům proběhla obsáhla diskuse.

Široce diskutována byla také problematika přípravy rozpočtu na rok 2002. ČKR pokládá za nutné, aby se sešla Reprezentační komise ČKR a projednala připomínky ČKR (metodika týkající se studentů studujících déle než je standardní doba studia + 1 rok; způsob rozdělování Rozvojového fondu aj.; změna přerozdělování finančních plynoucích do školství – více peněz pro VŠ; realizace programu obnovy přístrojového vybavení VŠ v horizontu 3–5 let).

-red-

Nárůst zájemců o studium ...

Dokončení ze str. 1

Vyrovnány je zájem o studium na Přírodovědecké fakultě UP, kde jsou již několik let favorizovány biologické obory: 343 uchazečů se přihlásilo na obor ochrana a tvorba životního prostředí a 267 na obor systematická biologie a ekologie. Velký zájem je také o studium informatiky (335 uchazečů), naopak nejméně studentů se hlásí na jednooborové chemické a fyzikální obory.

Pruďký nárůst zájemců o studium letos zaznamenaly Právnická a Lékařská fakulta UP. Po právnické kariéře touží 2550 studentů, lékařské povolání láká 1404 (1258 – všeobecné lékařství, 146 – stomatologie) mladých lidí. Na adresu Cyrilometodějské teologické fakulty UP došlo 320 přihlášek.

O tom, zda byli přijati, či nikoliv, se mohou studenti dozvědět ještě před písemným vyjádřením fakult, to na webových univerzitních stránkách (www.upol.cz), rubrika přijímací řízení.

-red-

• UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI •

7. střeoevropská konference o plicní rakovině a účast olomouckých lékařů

Ve dnech 3. až 6. 6. proběhla v Praze velmi významná konference o bronchogenním karcinomu, které se účastnilo téměř 300 předních odborníků ze zahraničí a samozřejmě i našich pneumoonkologicky zaměřených kolegů.

Diskutovaly se všechny aspekty tohoto nejzávažnějšího maligního onemocnění lidstva, a to z pohledu genetické predispozice, zevních vyvolávajících faktorů, biologických rizik kancerogeneze, možností prevence, časné detekce, různých modalit léčby apod. Proto se zde setkali epidemiologové, laboratorně zaměřeni vědečtí pracovníci, pneumologové, kliničtí onkologové, radioterapeuti, radiologové, chirurgové a další odborníci.

Prezidentem kongresu byl doc. Z. Chodounský, ale vzhledem k jeho nedávnému úmrtí byli hlavními organizátory doc. L. Petruželka (Všeobecná nemocnice, Praha) a doc. P. Zatloukal (Bulovka, Praha). V přípravném vědeckém výboru se sešli mimo jiné prof. J. Klasterky (Belgie), A. Gregor (V. Británie), R. Pirker (Rakousko), N. Saijo (Japonsko), V. Scagliotti (Itálie), C. Manegold (Německo), J. Jassem (Polsko) a Z. Krizan a R. Penna (USA), H. Hansen (Dánsko), za českou stranu pak prof. P. Klener, P. Pafko, V. Kolek a M. Pešek. Celá konference probíhala v angličtině, takže si malá skupina českých kolegů mohla prověřit své praktické schopnosti komunikace – za poplatek 500 dolarů...

Epidemiologie karcinomu plic ukazuje, že je nejčastější příčinou úmrtí mezi všemi zhoubnými

nádory. Ročně zahubí přibližně 1 000 000 lidí. Asi 90 % případů nemoci je přímo vázáno na kouření. U mužů je výskyt zatím několikanásobně vyšší než u žen, ale dochází ke změně v trendech. S poklesem kouření v nejvyspělejších zemích (hlavně USA, VB, Finsko) se ukazuje i mírný pokles incidence rakoviny plic u mužů, u žen naopak všeobecně výskyt stoupá a v mortalitě předčil v USA již všechny ostatní nádory. Stále více bude umírat lidí v rozvojevém světě, kde se posiluje kuřácký návyk. Česká republika patří mezi země s nejhoršími ukazateli na světě.

Výzkum vzniku rakoviny plic ukazuje, že zřejmě existují geny pro adikci ke kouření. Převažují však geny, které po aktivaci kancerogenními látkami přítomnými v tabákovém kouří promotují proces onkogeneze. Ta probíhá dlouho zcela latentně a rozpoznání časné fáze nádoru je nesmírně obtížné. V poslední době se rozvíjí několik systémů detekce. Nejpřesvědčivější se zdají analyzátory sputa, které jsou schopny detekovat specifické změny ve struktuře DNA buněk respirační sliznice. Další cestou jsou nové typy výpočetních tomografií (CT) s nízkou radiací nebo fluorescenční bronchoskopie. V určitém smyslu může pomoci i pozitronová emisní scintigrafie (PET). Jde zatím o extrémně drahá zařízení s interpretačními problémy a s problematickým významem v běžné klinické praxi. Není proto divu, že se většinou rakovina plic zjistí až v pozdní fázi, kdy již nelze nádor odstranit.

V léčbě došlo k velkému posunu po zavedení nových cytostatik, které umožnily prodloužit významně délku a zlepšit kvalitu života u inoperabilních nemocných. Bohužel přežívání delší než rok je u těchto stavů spíše výjimečné. Více se dosáhlo v tzv. multimodální léčbě. Je možné kombinovat chemoterapii cytostatiky s operací nebo ozařováním (radioterapií). Novější práce potvrzují podstatné zvýšení možnosti operace po přípravě novými kombinacemi cytostatik nebo podáváním cytostatik po operaci.

V posledních letech se objevily léky zcela nového typu, tzv. nádorové biomodulátory. Tyto látky tlumí tvorbu metastáz, rozvoj nádorové matrix, ovlivňují aktivaci onkogenů a další biologické pochody během onkogeneze. Jejich klinický význam u rakoviny plic se zatím ověřuje. Na konferenci byly prezentovány i horké novinky v oblasti tzv. lokální genové terapie. Nejznámější průkopník této metody prof. Tursz (Francie) ukazoval výsledky prvních 12 pacientů, kterým byly bronchoskopicky injikovány do nádoru substance, jejichž cílem je imunologickým způsobem zničit nádor. Do nádorových buněk se vpravují pomocí vektorů – modifikovaných adenovirů. Reálný význam této vysoce selektivní metody ukáže budoucnost.

Olomoucká pracoviště se zásadním způsobem podílela na programu konference. Plicní klinika (Kolek, Grygárková, Fojtů) prezentovala výsledky multimodální léčby hraničně operabilních fází rakoviny plic pomocí nových cytostatických kombinací. Ve spolupráci s chirurgy a pracovníky Laboratoře experimentální medicíny se zkusí aplikace in vitro testů pro výběr optimální léčby po operaci. Pracovníci patologického ústavu LF UP a Laboratoře experimentální medicíny (M. Hajdúch, J. Škarda, J. Bouchal, Z. Kolář) byli hlavními protagonisty symposia o apoptóze – programované smrti buněk a možnostech jejího ovlivnění. I. chirurgická klinika (J. Klein, T. Bohanes, V. Král, Č. Neoral) ukázala své zkušenosti s vyhodnocováním postižení nitrohrudních uzlin a možnosti operací rozsáhlých nádorů v hrudníku.

Olomoucká účast naznačila, že naše pracoviště ob stojí v mezinárodním měřítku jak po experimentální tak i klinické stránce. Ukázalo se však také, že poznání vzniku a zavedení spolehlivé léčby rakoviny plic je zatím vzdálená budoucnost.

Prof. V. Kolek, CSc.,
přednosta Kliniky plicních nemocí LF UP

ZPRÁVY, INFORMACE, OZNÁMENÍ

Stručně

Hematologická společnost ČLS J. E. Purkyně, LF UP a FNO, nadace Haimaom a Česká asociace sester uspořádaly ve dnech 7. – 9. 6. v prostorách Teoretických ústavů LF UP XV. olomoucké hematologické dny s mezinárodní účastí.

* * *

Ve čtvrtek 14. 6. budou v prostorách Klášterního Hradiska slavnostně předány Ceny města Olomouce 2001.

* * *

V úterý 19. 6. se ve Valdštejnském paláci v Praze uskuteční veřejné slyšení Výboru pro vzdělávání, kulturu, lidská práva a petice Senátu PČR na téma „Příprava učitelů a perspektiva české vzdělanosti“.

* * *

Poslední jednání Kolegia rektorky UP v tomto akademickém roce, které proběhne ve středu 20. 6. ve velké zasedací místnosti Rektorátu UP, se bude mj. věnovat informacím z průběhu přijímacího řízení pro rok 2001/2002, otázce postavení Akademik centra na Univerzitě Palackého a problematice distančního vzdělávání na UP.

-red-

Letní škola rozvojové pomoci

Centrum interdisciplinárních studií UP ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí ČR a Katedrou environmentálních studií FSS MU pořádá ve dnech 26. 8. – 1. 9. 2001 4. letní školu rozvojové pomoci a spolupráce. Je určena vějcům o problematiku rozvojových zemí, kteří se hodlají zapojit do programů rozvojové pomoci. Další informace viz www.fss.muni.cz/struktura/katedry/humenv/.

-cis-

Změna otevírací doby prodejny skript VUP

Upozorňujeme, že prodejna skript a učebnic VUP bude od 1. 7. do 31. 8. 2001 pro veřejnost otevřena následovně:

Po – Čt:	9–12	13–16
Pátek:	9–12	13–15

Ve dnech 16. 7. – 5. 8. 2001 bude prodejna skript uzavřena.

-mif-

Letní škola slovanských studií

Letní škola slovanských studií (LŠSS), kterou každoročně organizuje Filozofická fakulta UP v měsících červenci a srpnu po dobu čtyř týdnů, se letos uskuteční v termínu od 23. 7. do 17. 8. 2001. LŠSS nabízí zahraničním zájemcům kurzy českého jazyka, podle individuálního zájmu také kurzy jiných slovanských jazyků, zejména ruštiny. Jsou určeny vysokoskolským učitelům, lektorům a studentům českého jazyka a literatury i obecněji zaměřeným slavistům, překladatelům z češtiny, novinářům, obchodníkům i všem ostatním zájemcům o český jazyk, literaturu a kulturu. Součástí programu je i kurs pro naprosté začátečníky. Doplňkem výuky je kulturní program, návštěvy koncertů, vystav a divadelních představení, rovněž i výlety ke kulturním a historickým pamětihodnostem.

Termín zaslání přihlášek: do 20. 6. 2001 (samoplátci), do 31. 5. 2001 (stipendisté MŠMT ČR).

Každý student obdrží po absolvování kursu LŠSS vysvědčení.

Další informace jsou k dispozici na internetových stránkách UP – rubrika Aktuality. S dotazy je možno se také obracet na adresu. organizačního štábu LŠSS, Křížkovského 10, 771 80 Olomouc, tel.: +420 68 5633172, fax: +420 68 5229162, e-mail: vintrova@tunw.upol.cz (česky nebo anglicky).

-red-

XII. Chvojkův den

Ve čtvrtek 7. 6. 2001 se uskutečnil v krásném, historickém prostředí Vojenské nemocnice v Klášterním Hradisku v pořadí XII. Chvojkův den, který organizačně zajišťovala ORL klinika LF UP a FN Olomouc a ORL oddělení Vojenské nemocnice Olomouc.

Chvojkův den, který proběhl pod hlavičkou měsíční schůze České společnosti pro otorinolaryngologii a chirurgii hlavy a krku, slavnostně otevřel děkan LF UP doc. Č. Čihalík, CSc.; působil prof. Chvojky (bývalý přednosta ORL kliniky FN Olomouc), po kterém je tato akce pojmenována, bylo připomenuto vzpomínkami syna pana profesora.

Hlavním tématem byla mezioborová problematika diagnostiky a léčby onemocnění štítné žlázy. Odeznělo celkem osm přednášek a čtyři koreferáty. Hlavní část odborného programu zajišťovala klinika ORL a chirurgie hlavy a krku 1. LF UK FN Motol Praha společně s pracovišti, s kterými v této oblasti spolupracuje Endokrinologický ústav Praha, Ústav patologie LF UK Píseň, Fingerlandův ústav patologie LF UK Hradec Králové, Klinika nukleární medicíny FN Motol Praha. Z olomouckých pracovišť do odborného programu přispěla mimo naší kliniky (ORL klinika LF UP a FN Olomouc), III. interní klinika FN Olomouc, I. a II. chirurgická klinika FN Olomouc. Hlavní přednášky Chvojkova dne jsou uvedeny ve sborníku.

Těto vzdělávací akce se celkem zúčastnilo 223 registrovaných účastníků. Ze vzácných hostů jsme měli čest přivítat nestora ORL oboru prof. MUDr. Ervina Černého, DrSc.

XII. Chvojkův den byl účastníky hodnocen po odborné i společenské stránce jako velmi vydařený. MUDr. Z. Hložek, LF UP

Upozornění redakce

Redakce Žurnálu UP upozorňuje, že poslední číslo univerzitního časopisu (č. 31) vyjde v tomto akademickém roce v pátek 29. 6. 2001; uzávěrka je v úterý 26. 6. 2001 dopoledne.

-red-

ZPRÁVY, INFORMACE, OZNÁMENÍ

Léto dětí Olomouc

Akademik centrum – FTK UP připravuje tradiční *Léto dětí Olomouc 2001* pro děti ve věku od 5 do 14 let, které proběhne v Domě dětí a mládeže (tř. 17. listopadu) v týdenních turnusech po celé prázdniny od 2. 7. do 31. 8. 2001. Program je připraven na každý den od 7.30 do 16 hod. (výlety, hry, koupání, soutěže, zpívání, malování, karneval a další).

Cena týdenního turnusu – 580 Kč zahrnuje teplé obědy, svačiny, pitný režim, přípravu a realizaci programu, pronájem prostor a materiálů, návštěvu bazény, instruktory.

Přihlášky a další informace jsou k dispozici na AC FTK UP (Mgr. H. Vyroubalová), tř. Míru 115, Olomouc-Neředín, tel. 068/563 64 52, 563 64 51, e-mail: vyroubal@ftknw.upol.cz.

-red-

Nabídka pro studenty VŠ: Interview 21

V pondělí 25. 6. 2001 se v Kongresovém centru České národní banky v Praze (Senovážné nám. 30, Praha 1, 16 hod.) uskuteční další z ekonomických konferencí projektu *Interview 21*, které se konají čtyřikrát do roka v den zveřejnění výsledků hrubého domácího produktu.

V první části konference vystoupí vicepremiér Vlády ČR pro ekonomiku a ministr průmyslu a obchodu M. Grégr a předseda Poslanecké sněmovny PČR a předseda ODS V. Klaus. Ve druhé části promluví S. Kázecký (prezident Svazu průmyslu a obchodu), Z. Vorlíček (náměstek ministra průmyslu a obchodu) a P. Stehlik (Deloitte and Touche).

Zájemci o účast mohou do 20. 6. kontaktovat Business Leaders Forum na tel. č. 02/2421 6275, e-mail: blf@blf.cz.

-red-

Waldorfská iniciativa zve

Občanské sdružení Waldorfské iniciativy zve na následující akce:

Víkendový kurz „Vědomé zpívání a jeho léčivé síly“ – 23. 6. a 24. 6. 2001 v MŠ Nedvědova 13, Olomouc (50 m vedle Zenitu); vede J. Koželuhová; kurzovné činí 130 Kč, pro studenty, důchodce a členy WI 104 Kč.

Týdenní kurz eurythmie a kreslení forem – od 6. do 10. 8. 2001 v Olomouci (místo konání bude upřesněno); předběžná cena je 1 490 Kč, studenti, důchodci a členové WI 20 % sleva; kurz vedou Z. Nesvadbová a Nizozemec H. D. Appenrodt.

Roční seminář „Uvod do studia waldorfské pedagogiky“ 2001–2002, rozsah kurzu je 9 třídních dílčích kurzů od pátku večera do neděle poledne jednou za měsíc a uzavírající devítidenní letní soustředění. Celý kurz začíná v říjnu 2001 (předběžné datum 19. – 22. 10) a končí v květnu 2002. Místo konání v Olomouci: Slovanské gymnázium, tř. Jiřího z Poděbrad.; v Brně: ZŠ Waldorfské třídy, Blanenská 1, Brno-Jehnice. Kurzovné činí 350 Kč za víkendový kurz, 800 Kč za letní soustředění. Garantem kurzu je dr. Ing. T. Zuzak, (Švýcarsko).

Přihlášky na jednotlivé kurzy a další informace poskytne Waldorfská iniciativa, MUDr. A. Musil, Lumierův 33, 783 51 Olomouc-Samotičky, tel. 068/538 3120, e-mail: waldorfska.iniciativa@atlas.cz.

-red-

Letní provoz menzy

Menza (hlavní výdejna) bude uzavřena od 6. 8. do 10. 8. 2001, po dobu malování.

Výdejny na Rektorátu, na Holické ul. a na Přírodovědecké fakultě budou uzavřeny od 1. 7. do 31. 8. 2001.

Výdejna na Šmeralově ul. je nyní uzavřena a bude znovu otevřena 20. 9. 2001.

-red-

• UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI •

XX. dny mladých internistů České republiky a Slovenska v Olomouci

Ve dnech 31. 5. – 1. 6. se v Olomouci uskutečnilo setkání mladých internistů České republiky a Slovenska. *Dny mladých internistů* se v minulých letech konaly v Košicích a posléze v Martině; tradičně se jich účastnili mladí lékaři z obou částí bývalé federace.

V loňském roce se představitelé České internistické společnosti (ČIS) a Slovenské internistické společnosti (SIS) rozhodli uspořádat *XX. dny mladých internistů* v Olomouci. Nosnou myšlenkou tohoto rozhodnutí byla snaha umožnit mladým internistům prezentaci jejich příspěvků, získat zkušenosti a porovnat úroveň vlastních výsledků s pracemi svých stejně starých kolegů. Dalším cílem bylo prohloubit spolupráci českých a slovenských internistů a dostat toto setkání více do povědomí české lékařské veřejnosti.

Hlavními pořadateli *XX. dnů mladých internistů* byly internistické společnosti obou států. Setkání se uskutečnilo pod záštitou děkana LF UP, ředitele FNO a předsedy Spolku lékařů JEP v Olomouci. Organizace se ujal tým lékařů III. interní kliniky pod vedením prof. V. Ščudly. Velkou pomoc představoval servis poskytnutý Konferenčním centrem UP.

Konference se konala v posluchárnách Teoretických ústavů LF UP. Vzhledem k velkému počtu příspěvků probíhal program formou dvou paralelních sekcí, ve kterých zazněly přednášky uspořádané tematicky do bloků věnovaných kardiologii, gastroenterologii, endokrinologii, nefrologii, hematologii, poruchám metabolismu, revmatologii a pneumonologii a variím. Novinkou letošního setkání byla sekce studentských prací.

Na konferenci mladých internistů byla přítomna řada hostů – renomovaných internistů z obou stran Beskyd a Bílých Karpat: prof. K. Horký (předseda ČIS), prof. M. Mokaň (přednosta I. interní kliniky Jeseniovy LF UK v Martině a organizátor předcházejících ročníků), doc. M. Boča z I. interní kliniky LF Komenského univerzity v Bratislavě jako zástupce výboru SIS a další hosté, kteří zasedli do předsednictva jednotlivých bloků. Také řada internistů pořadatelské lékařské fakulty se ujala role „arbitrů“ v tomto internistickém „klání“.

Aktivní účastníci setkání měli po oba dny velmi náročný odborný program, přerušovaný vzhledem k počtu přihlášených jen krátkými přestávkami. Úroveň většiny příspěvků byla vysoká, prezentace byly v naprosté většině dokumentovány dataprojekcí z Powerpointu. Ve všech sekcích panovala věcná a přátelská atmosféra, na závěr každé odborné sekce bylo vybráno nejhodnotnější sdělení. Vítanou přestávkou náročného odborného programu se stal společenský večer v kulturním domě v Troubelicích s bohatým občerstvením, zajištěným hlavním sponzorem setkání – firmou Sanofi-Synthelabo.

Na závěr dopoledního pátečního programu byly oceněny nejlepší přednášky. Předsedové SIS a ČIS

Školné na vysokých školách

Tým odborníků soustředěný kolem sociologa P. Matějů (např. K. Havlíčková, P. Jakeš, F. Ježek, O. Šteffl, R. Valenčík, J. Zlatuška aj.), který zpracovává návrh systému financování vysokých škol, v těchto dnech otevřel na internetové adrese <http://www.skolne.cz> diskusi k otázkám zavedení školného na vysokých školách, k problematice půjček a sociální podpory studentů. Stránky nabízejí řadu informací a dokumentů včetně návrhu Zásad zákona o školném a státní sociální podpore vysokoškolských studentů z roku 1993, výstupy současné pracovní skupiny připravující nový zákon, srovnání se situací ve světě a řadu užitečných informací pro uchazeče o studium a studenty vysokých škol.

Návštěvníci těchto stránek se mohou do probíhající diskuse se svými připomínkami, návrhy a stanovisky zapojit na uvedené adrese.

-red-

udělili účastníkům po třech oceněních. První ceny předšedů České i Slovenské internistické společnosti představovaly delegaci na *Letní školu mladých internistů EFIM 17. – 23. 9. 2001* v Alicante ve Španělsku. Touto cenou byla odměněna také přednáška *Hodnocení markerů endotheliální dysfunkce u jedinců z rodin s familiární kombinovanou hyperlipidemií* dr. D. Karáska z III. interní kliniky LF a FNO. Cenu děkana LF UP Olomouc obdržela dr. P. Zámečnicková z II. interní kliniky FNO za dvě velmi kvalitní přednášky zabývající se problematikou hepatitid u drogově závislých a prezentací zajímavého kazuistického sdělení. Stranou oceněných nezůstali ani studenti, kteří se podělili o dvě ceny přednosta III. interní kliniky FNO.

Na závěr setkání promluvil předseda ČIS prof. K. Horký a zástupce SIS prof. M. Mokaň, kteří hodnotili právě ukončené setkání velmi vysoko, vyzvedli úroveň přednášek a časovou ukáznenost přednáškových a poděkovali jmenovitě prof. V. Ščudlovi za zdařilou organizaci *XX. dnů mladých internistů*. Členové výboru obou internistických společností se dohodli, že čerstvě založená tradice pořádání *Dnů mladých internistů* střídavě v Martině a v Olomouci bude pokračovat i v příštích letech. Prof. M. Mokaň, organizátor XXI. dnů mladých internistů, pozval všechny k aktivní účasti na toto setkání v příštím roce v Martině. Takže za rok na shledanou v Martině!

MUDr. P. Horák, CSc.,

III. interní klinika LF UP a FN Olomouc

Foto -tj-

Vědecká konference mediků

Na XXXIV. vědecké konferenci studentů Lékařské fakulty UP, která proběhla ve dnech 29. – 30. 5., odeznělo 14 přednášek v sekci základního výzkumu a 21 přednášek v sekci výzkumu klinického. Konference zahájil prodekan LF P doc. J. Hálek, CSc.; následovaly úvodní přednášky o medicíně založené na důkazech (doc. V. Mihál) a o metaanalytickém přístupu v medicíně (prof. S. Komenda). Také letos medici přednášeli vesměs spatra, používali dataprojektor a měli technicky dokonalou dokumentaci výsledků. Největší práci prezentoval Ústav histologie a embryologie LF UP.

Konference probíhala ve velké posluchárně Teoretických ústavů LF UP a ve vestibulu byla umístěna expozice odborné literatury; pozornost budily knihy vydavatelství Oxford Press University. K dispozici zde byla rovněž abstrakta prezentovaných prací.

Účastníci konference měli příležitost absolvovat závěrečný seminář Mgr. J. Potomkové (UP) se zaměřením na *Evidence based medicine* o vyhledávání odborných lékařských informací v databázích dostupných na LF.

O přípravu konference se postaral MUC R. Ličeník se spolupracovníky ze Spolku mediků LF UP. Bezchybně. Celá konference měla atmosféru sjednotí odborné společnosti jak po stránce obsahové, tak i organizační. Škoda jen, že se konference nezúčastnilo více pedagogů – přišli tak o vzácný zážitek uspokojení z práce svých studentů.

-mh-

Z VĚDECKÝCH PRACOVÍŠŤ UP**Fytopřípravky a potravní doplňky: vedlejší účinky léčivých rostlin**

Jedním z projektů řešených na Ústavu lékařské chemie a biochemie LF UP je od 1. 1. 2001 tříletý postdoktorandský grant Mgr. P. Kosiny, Ph.D., s názvem *Cytotoxicita fytopřípravků a potravních doplňků*, udělený Grantovou agenturou ČR. Projekt řeší možné vedlejší účinky léčivých rostlin – *Berberis vulgaris*, *Chelidonium majus*, *Macleaya cordata* a *Sanguinaria canadensis*, které jsou součástí volně prodávaných fytopřípravků, potravních doplňků a potravin.

Rada rostlin s výraznou biologickou aktivitou je – buď v intaktní formě, nebo ve formě standardizovaných rostlinných extraktů – součástí vázaných nebo volně prodejných fytopřípravků, potravních doplňků a potravin. Označení fytopřípravek (rostlinný lék) je používáno pro přípravek, který obsahuje celistvé části rostliny (rostlin) nebo standardizovaný extrakt (extrakty), u kterých jsou známy jejich účinné látky, je uvedeno terapeutické použití, popsány vedlejší účinky a nevhodnost kombinace s jinými léky, dávkování a doba expirace. Potravní doplněk je charakterizovaná forma rostliny (extraktu), u které jsou deklarovány příznivé fyziologické a ochranné účinky na lidský organismus.

Dlouhodobé studie zaměřené na vztah mezi pravidelným užíváním některých rostlin (jejich extraktů) a zdravím populace prokázaly významné souvislosti mezi určitou složkou rostliny a výskytem některých druhů onemocnění. Jsou známy poznatky např. o úloze rostlinných extraktů v prevenci aterosklerózy, cukrovky, jaterní cirhózy, některých neurologických onemocnění, zhoršení imunitní ochrany a některých nádorových onemocnění, zvláště trávicího traktu. V zemích s tradicí používání rostlinných léků, např. Číně, Indii a Japonsku, nebo v chudých

zemích, tvoří podíl léčivých rostlin v intaktní či různě upravené formě od 50 do 80 % z aplikovaných přípravků a potravních doplňků. V Evropě mají fytopřípravky a potravní doplňky silné postavení na trhu zejména ve Francii, Německu, Polsku, Maďarsku a Rusku. Ne všechny fytopřípravky a potravní doplňky splňují požadavky úplné dokumentace použité formy, botanicky jednoznačné charakterizovaného rostlinného materiálu. Týká se to zejména znalostí jejich nežádoucích účinků při dlouhodobém používání a možných interakcí s běžnými, volně prodávanými léky. Tento problém je předmětem polemik a diskusí na stránkách renomovaných lékařských časopisů. Ve světové literatuře je popsána řada vážných poškození pacientů vzniklých na základě nedostatečných znalostí vedlejších účinků některých léčivých rostlin (extraktů). Nejčastěji postiženými orgány jsou játra a ledviny.

Rešený projekt je zaměřen na studium vedlejších účinků některých všeobecně uznávaných léčivých rostlin na jaterní funkci. Rostlinné jaterní jedy mohou působit zejména na zvýšení citlivosti buněk jaterní tkáně vůči toxickým látkám z vnějšího prostředí, a tak, např. v průběhu chemoterapie, vyvolat akutní zánět jater (hepatitidu). Jedním z příkladů z počátku 90. let 20. století bylo zjištění hepatotoxického účinku (hepatocyt je jednou z nejdůležitějších jaterních buněk, zabezpečujících přeměnu řady látek na obvykle rozpustnější, lépe vylučovatelné a v případě toxických látek na méně poškozující látky), v evropské lidovém léčitelství populární ořezky (*Teucrium chamaedrys*, Lamiaceae), která byla součástí čajů doporučených pro snížení tělesné hmotnosti. Nyní je tato rostlina zařazena mezi toxické. Pravděpodobně stejný osud čeká vlašovičnick větší (*Chelidonium*

majus, Papaveraceae). Tato rostlina byla ještě v roce 1993 aktivní složkou asi 30 fytopřípravků. Koncem 90. let došlo k podstatné redukci spektra nabídky těchto fytopřípravků, nicméně stále jsou dostupné. Vedle toho existuje široká nabídka potravních doplňků obsahujících extrakt z vlašovičnicku většího. Některé obsahové látky jejího extraktu mohou vyvolat akutní cholestatickou hepatitidu (zánět jater snižující vylučování žluči), nebezpečnou zejména u dětí. Dalším příkladem mohou být extrakty ze *Sanguinaria canadensis* a *Macleaya cordata* (Papaveraceae). Obě tyto rostliny jsou zařazeny mezi toxické s úzce vymezeným léčebným použitím. Extrakty z těchto rostlin jsou aktivní složkou volně prodejných obsahových fytopřípravků, veterinárního přípravku pro zvýšení hmotnosti užitkových zvířat a přípravků ústní hygieny. U extraktů obou rostlin byl prokázán hepatotoxický účinek *in vitro* (na buněčných modelech). Stejně vedlejší účinky mohou mít přípravky obsahující extrakty rodu *Berberis* (Berberidaceae). Jak u rostlin čeledi Papaveraceae, tak i Berberidaceae předpokládáme, že za hepatotoxický účinek jsou odpovědné kvarterní isochinolinové alkaloidy.

Projekt navazuje na předešlé výsledky studia účinků kvarterních isochinolinových alkaloidů na Ústavu lékařské chemie a biochemie LF UP s cílem objasnit molekulární mechanismus nežádoucích účinků některých obsahových látek vybraných extraktů léčivých rostlin, a tím přispět k úplnému popisu jejich farmakologických vlastností. Jako buněčné modely pro sledování toxicity a studium jejího mechanismu jsou využity potkaní či prasečí hepatocyty a buněčná linie HepG2. V konečné fázi řešení budou využity lidské hepatocyty pro potvrzení účinků z hlediska vlivu na zdraví člověka. Jako metody řešení projektu jsou používány metodiky sledující buněčné poškození – např. životnost buněk, uvolňování enzymů z buněk přes poškozené buněčné membrány, sledování energetického stavu buněk. Pro podrobnější studium toxicity a objasnění mechanismu působení budou použity metody v závislosti na výsledcích předešlých experimentů, např. studium zásahu studovaných látek do apoptózy (programovaná buněčná smrt), ovlivnění jaterní specifických funkcí tvorby látek pro tělo nezbytných a odbourávání látek odpadních, inhibice vybraných jaterních enzymů (biologické katalyzátory) – cytochromů P450, zabezpečujících přeměnu řady látek na obvykle rozpustnější, lépe vylučovatelné a v případě toxických látek na méně poškozující látky. Dále bude studována možná interakce s některými volně dostupnými léky.

Výstupem projektu bude detailní dokumentace účinků studovaných extraktů a jejich některých složek na hepatocyt. Řešení projektu přispěje k prohloubení znalostí o mechanismu nežádoucího biologického účinku v případě, že tento bude zjištěn, a k zodpovězení otázek, která z komponent vyvolává případnou hepatotoxicitu. Výsledky doplní dosavadní znalosti o biologické aktivitě obsahových látek studovaných extraktů na molekulární úrovni. Dalším přínosem bude návrh metodiky ověřování bezpečnosti fytotherapeutik. Použité postupy mohou tvořit základ protokolu obecně aplikovatelného pro ověření hepatotoxického účinku fytotherapeutik a potravních doplňků.

Projekt je jednou z možností, jak zapojit studenty doktorandského studia na pracovišti navrhovatele do problematiky výzkumu na modelech živočišných buněk.

Mgr. P. Kosina, Ph.D., LF UP

Velký objev je ztělesnění krásy; a to je moje pevná vnitřní víra, že vědění je dobré, a to dobré samo o sobě.

R. Oppenheimer

Poznámka**Evidence-Based Medicine**

Studentská vědecká konference na lékařské fakultě. Někdejší svočka, ve změněných podmínkách. Méně parády, méně vznešených proslovů. A méně účastníků. Nic není povinné, nejvýše se doporučuje. Čas věnovaný shromažďování dat, pořizování dokumentace a sepisování referátů nikdo mladým badatelům nenahrazuje ani jinak nezapočítává. Ten se musí vyšetřit navíc, možná i z toho, který měl být věnován studii ke zkoušce.

Zkouška je investice krátkodobá, učit se poznávat investice dlouhodobá. Učit se je taktika, učit se poznávat je strategie.

Blíží košile než kabát. Je to pochopitelné – čas je oběživo, které utráceť se patří uvážlivě.

Uspořádat konferenci předpokládá, že někdo z těch studentů musí vedle času na referát připlatit něčím navíc. Někdo musí tu záležitost zorganizovat – poslouchámu, rozvrh, sborníček abstrakt, projekci. A ještě jiné věci kolem. Získat pár pedagogů, aby zasedli v hodnotící komisi. A leccos dalšího. Včetně úvodního referátu, který by program konference zarámoval a zařadil do širších souvislostí.

Volba padla na téma uvedené v záhlaví této stručné úvahy. EBM – Medicína podepřená důkazy, fakty.

Oč jde?

Celý vývoj lékařství je fakty doprovázen a obklopen. Fakty vymezujícími hranici mezi zdravím a nemocí, mezi životem a smrtí. Medicína je založena na faktech.

Problém je v tom, že na fakta se odvolává a fakt se dovolává i šamanství nejrůznějších odrůd. Na konstelaci hvězd, na anatomii trávicí soustavy domácí drůbeže, na křišťálovou kouli a lógr na dně kávového šálku.

Nejde tedy o fakta jako taková. Jde o fakta relevantní, mající povahu důkazu ukotveného v kontrolovaném pokuse. V pokuse, kde jsou možné další faktory do reakcí pacienta intervenující vyvážený

randomizací a kde je vliv zkoumaného faktoru izolován účasti placebo, kontrolní skupiny a zaslepením, případně dvojím zaslepením.

Dokud neprojde nápad terapeuta informačním sitem kontrolovaného pokusu, nepřekročil hranici pouhé hypotézy. Teprve test – a to mnohokrát opakovaný test – této hypotézy na souborech nezávislých dat vystavuje hypotézu licenci nazývat se, a to jen dočasně a tedy podmíněně, ověřenou teorii. V tom se liší věda od ne-vědy: ochotou pokorně podstupovat zkoušku ohněm kontrolovaného pokusu. Teze ne-vědy hranici statutu hypotéz nepřekračují – ať o sobě prohlašují cokoli.

Slova, slova, slova ...

Každý test v sobě skrývá riziko, že testovaná neobstojí. Pak je upravováno, modifikováno a někdy definitivně odkládáno do kouta s nápisem – Tudy cesta nevede.

I tohle je druh poznání.

Z výzkumu se pořád víc stává průmysl, do kterého se zapojují akademická pracoviště. Také kliniky. Výzkum účinnosti léků je typickým příkladem. Tento druh výzkumu produkuje velká kvanta relativně nepřilíh rozsáhlých studií (na dané téma); závěry leckdy bývají vzájemně rozporné. Představuje to výzvu pro medicínu i statistiku: shrnout, kondenzovat poznatky z dílčích studií do integrovaného celku. Říká se tomu metastudie, metaanalýza. Pro klinický výzkum se tak vytváří nová dálnice organizace výzkumu, jakási alternativa toho, co bývá označováno názvem multiklinická studie. Zatímco dílčí studie dospívají k závěrům analýzou dat, metastudie podrobují analýze závěry dílčích studií; ty v nich hrají úlohu primárních dat.

Je dobře, že se s těmito otázkami seznamují studenti už jako badatelští učni a tovaryši. Jsem si jist, že ve svých letech mistrovských to, co se dnes naučí, jako když najdou.

Prof. S. Komenda

NA AKTUÁLNÍ TÉMA

Vysokoškolský odborový svaz (VOS) se v těchto dnech obrátil na vedoucí představitele českých vysokých škol a členy celé univerzitní obce ČR s žádostí o spolupráci a podporu dopisem, který přetiskujeme v plném znění:

Dopis Vysokoškolského odborového svazu

rektorům, děkanům, členům akademických senátů, studentům a zaměstnancům českých vysokých škol

Vážené kolegyně a kolegové,
více než deset let trvá ekonomické zanedbávání českého vysokého školství, a to bez ohledu na podstatný růst jeho výkonnosti a kvality práce. Významně vzrůstá počet studentů, roste nabídka vzdělávacích forem a studijních programů. To vše se děje za cenu rychle vzrůstající pracovní zátěže učitelů a zaměstnanců, zhoršování pracovních podmínek všech, kdo na školách pracují a studují, v důsledku zastaralé a špatně udržované infrastruktury škol, vybavení laboratoří a poslucháren. Výsledky vzdělávací a tvůrčí práce českých vysokých škol jsou, zcela v duchu jejich poslání, srovnávány v mezinárodním měřítku a mají pro budoucí ekonomický a duchovní vývoj společnosti naprosto základní význam. České vysoké školy jsou stále blíže stavu, kdy hrozí postupné vyčerpání jejich vnitřních rezerv a dojde ke ztrátě kvality práce, nemluvě o neschopnosti vyhovět rostoucímu zájmu mladých lidí se vzdělávat. Vysoké školy nejsou schopny platit své zaměstnance adekvátně k požadovanému pracovnímu výkonu a za katastrofální je nutno považovat situaci mladých rodin, které žijí výhradně z příjmů svých členů působících na vysokých školách. Mladí lidé proto ze škol odcházejí, pokud se už vůbec kdy rozhodnou

k akademické dráze a personál vysokých škol nezadržitelně stárne.

Vysokoškolský odborový svaz usiluje mnoho let o změnu shora popsaného nepříznivého stavu, bohužel s výsledky, které jen ojediněle vedou ke změnám překračujícím pozorovací chybu. Příčiny jsou mimo jiné ve veřejném mínění, které věnuje vysokým školám pozornost jen v omezeném rozsahu, zejména v čase přijímacích zkoušek a poměrně zřídka se vyskytujícími kalamitními situacemi akutního nedostatku jistých typů profesí (dnes např. odborníci ve výpočetní a informační technice).

Vysokoškolský odborový svaz je přesvědčen, že akademická obec, členy našeho svazu nevymáje, nese část odpovědnosti za malou podporu veřejnosti, za nedostatečný tlak voličů, který by nutil politické strany věnovat vysokým školám odpovídající pozornost ve volebních programech a po vítězných volbách je také plnit. Naše odpovědnost spočívá v malé schopnosti oslovit veřejnost, v nepřekonané tendenci žít v akademické izolaci, v určitém ostychu před sebezpřeváděním. Chceme-li opravdu dosáhnout změny, musíme se odvážit, musíme být schopni mluvit veřejně a vytrvale.

Vysokoškolský odborový svaz, podporován Českomoravskou konfederací odborových svazů, Vás proto žádá o spolupráci, v tuto chvíli vyjádřenou podpisem petice určené Parlamentu České republiky. Jsme přesvědčeni, že jen společně můžeme dosáhnout zlepšení.

V Praze, dne 5. června 2001,
výbor Vysokoškolského odborového svazu,
Ing. F. Barták v. r.,
předseda Vysokoškolského OS

PETICE Parlamentu České republiky

organizovaná Vysokoškolského odborovým svazem na podporu zvýšení rozpočtových výdajů pro vysoké školy

Jsme přesvědčeni, že chceme-li být společností vzdělaných a přemýšlivých občanů, schopných obstat v soutěži evropských národů, musíme rozvíjet jediný nepomíjivý kapitál naší malé země: nadání mladých lidí.

Rozumné a předvídatelné národy z těchto důvodů věnují maximální podporu rozvoji vzdělanosti a tvůrčí činnosti. Vysoké školy jsou proto všude ve světě považovány za vrchol vzdělávací soustavy a střediska intelektuálního života společnosti.

Naše vysoké školy dokazují, a my to můžeme potvrdit svou každodenní zkušeností, že po deseti letech svobodného vývoje snesou srovnání se školami v těch zemích, k nimž nás váže evropská kulturní tradice. České vysoké školy umožňují v současné době získat nejvyšší možné vzdělání prakticky dvojnásobnému počtu studentů ve srovnání s rokem 1989.

Bohužel se nám zdá, že se naše společnost nedokázala zbavit zakořeněných stereotypů ve vnímání vysokých škol, jako by je považovala za trpěnou ozdobu, která kromě zevní reprezentace nemá příliš velký význam.

Jen tak si dovedeme vysvětlit fakt, že vysoké školy přicházejí zkrátka při sestavování státního rozpočtu: dlouhodobě reálně stagnuje státní dotace na jejich provoz, přestože počet studentů podstatně vzrostl. Tím je dáno, že rychle stárne vybavení poslucháren a laboratoří, chybějí dobře vybavené knihovny a mzda nejvýše kvalifikovaných akademických pracovníků na vysokých školách nedosahuje ani tří čtvrtin mzdy srovnatelných odborníků v celé společnosti. Vzdr výjimečné kvalifikační struktury je průměrná mzda na vysokých školách jen o čtvrtinu vyšší než celospolečenský průměr, pedagogický sbor nechtějí z ekonomických důvodů doplňovat mladí a talentovaní lidé. Nebezpečí, že ti nejlepší naleznou své uplatnění i budoucnost v zemích, které lépe chápou hodnotu jejich kvalifikace, je stále reálnější.

Vysoké školy už teď nejsou s to přijmout všechny, kteří klepají na jejich dveře. Za nějakou dobu můžeme být svědky toho, že pracně nabytou úroveň vysoké školy ztratí včetně svých nejlepších odborníků, a to vše za hlasitých prohlášení o rozpočtových prioritách vzdělání. Tento výhled nás velmi znepokojuje.

Proto se my, níže podepsaní, členové Vysokoškolského odborového svazu, členové Akademické obce českých vysokých škol a všichni, kdo svým podpisem vyjadřujeme vysokým školám podporu, obracíme na Vás, členy Poslanecké sněmovny a Senátu Parlamentu České republiky s důraznou žádostí o nápravu. Žádáme Vás o odvahu přijmout v letošním roce zákon o státním rozpočtu v takové podobě, která by přiblížila výdaje na vzdělání relacím, jaké jsou obvyklé v zemích EU. Žádáme Vás o první a precedenční krok směrem ke společnosti, která fundamentální význam vzdělanosti nejen deklaruje, ale o vzdělanost pečuje, neboť zná její cenu.

V Praze dne 5. 6. 2001

Stanovisko rektorky UP a děkanů sedmi fakult UP

Rektorka Univerzity Palackého v Olomouci a děkani sedmi fakult UP vítají rozhodnutí Vysokoškolského odborového svazu poukázat formou petice adresované Parlamentu České republiky na nedůstojné podmínky, v nichž se vysoké školy dlouhodobě nacházejí.

Svým podpisem vyjadřují souhlas s obsahem petice v naději, že si tato iniciativa, vedle opakovaných vyjádření České konference rektorů, Rady vysokých škol a dalších grémí, jejichž jsou členy, vynutí změnu přístupu vlády ČR a Parlamentu ČR k financování vysokých škol.

V Olomouci 5. 6. 2001

Petice VOS na fakultách UP

Podle informací PhDr. V. Klapala, Ph.D., předsedy Koordinační odborové rady VOS UP, byli členové odborů i nečlenové na Pedagogické fakultě UP s petičí seznámeni prostřednictvím jednotlivých úsekových důvěrníků, u kterých je možné petiční archy podepisovat.

Jak informoval Žurnál UP S. Horák, předseda ZOO VOS FTK, na Fakultě tělesné kultury UP byly podpisové archy umístěny u vrátnic jednotlivých budov: budova Děkanátu FTK a pracoven pedagogů (Olomouc-Nefedín, tř. Míru 115), tělocvična KUT (Hynaisova 9), Sportovní hala UP (U Sportovní haly 2, Olomouc-Lazce); podpisové archy obdrželi dále jednotliví úsekovi důvěrníci ZOO VOS FTK.

Podle informací RNDr. M. Závodného obdrželi na Přírodovědecké fakultě UP podpisové archy a text petice odboroví důvěrníci jednotlivých kateder, kteří o důvodech vzniku petice s případnými zájmy průběžně osobně hovoří; petiči je možné podepsat přímo u nich. Na Děkanátě fakulty (a podle možnosti i v ostatních budovách fakulty) může podepsat petiči kdokoli z dalších zájemců.

Vzhledem k tomu, že na Filozofické, Právnické a Cyrilometodějské teologické fakultě UP nebyly odbory ustaveny, byly petiční archy pro případné zájemce umístěny na vrátnicích hlavních fakultních budov.

Informace z Lékařské fakulty UP se nám do uzavěrky tohoto čísla nepodařilo získat.

-red-

Olomoucký Science and Technology Park otevřen

Dokončení ze str. 1

a středními podniky v programech EU, dále o zvýšení atraktivnosti studia technických oborů, rozšíření možností při vytváření studijních programů, zkvalitnění výuky, získání zkušeností pro studenty při řešení konkrétních problémů a zlepšení uplatnění absolventů (založení vlastní firmy); pro průmyslové podniky by existence CITT měla přispívat ke zlepšení podmínek pro transfer technologií a rozvoj spolupráce průmyslu s UP (zlepšení podmínek pro podnikání a pro vytváření sítí podniků s podobným výrobním programem).

Podle podkladů, které předložil prorektor UP doc. M. Mašláň Akademickému senátu UP (6. 6. 2001) vyžádaly si celkové náklady na stavbu a zavedení technologie doposud 21 600 tis. Kč; příjmy se pohybovaly kolem 15 mil. Kč. Mezi ty lze zahrnout dotace Ministerstva průmyslu a obchodu (5800 tis.), pilotní program Mikroregion Haná (2500 tis. Kč) účelové prostředky EUPRO (1800 tis.) odpisy PiF UP a výzkumných záměrů (3600 + 1500 tis.). Zbylých cca 8 mil. vložila do realizace CITT UP (rozpočet UP a odpisy PiF UP); ty by se měly univerzitě vrátit v průběhu jednoho roku.

Další předpokládané příjmy v roce 2001 představují pronájem prostor a podpora města na vybudování optického připojení Holice; v letech 2002–2006 se předpokládané příjmy týkají především prostředků EUPRO (cca 6 mil. Kč), výnosů nespecifikovaného výzkumu (cca 7 mil. Kč), pronájmů prostor (5 mil. Kč), prostředků z programu PARK (cca 18 mil. nařízení technologie a její provoz) aj. Předpokládané výdaje pro toto období by neměly přesáhnout 3,5 mil. Kč. Návratnost prostředků, které do CITT vložila UP (8 200 tis.) se očekává k 1. 1. 2003; pro posílení rozpočtu UP lze v následujících letech (do roku 2004) počítat s prostředky ve výši cca 11 mil. Kč.

-mav-

Vidím hranice svého rozumu, ale nevidím hranice lidského rozumu.

J. E. Purkyně

Představte si to ticho, kdyby lidé říkali jen to, co vědí.
K. Čapek

PŘEDSTAVUJEME: NOVÉ PROFESORKY UP

Dne 15. 3. 2001 jmenoval prezident ČR Václav Havel s účinností od 1. 4. 2001 71 nových profesorek a profesorů, mezi nimiž byli čtyři pedagogové Univerzity Palackého. V tomto a následujícím čísle Žurnálu UP přinášíme jejich krátké portréty:

Prof. Dr. phil. Gerlinda Šmausová

(nar. 1940)

Pedagogická fakulta, Katedra občanské výchovy
Obor: sociologie

Vědecká a výzkumná specializace: sociologie trestního práva, feministická teorie, sociologie dětství, mládeže a výchovy

Je autorkou (spoluautorkou) tři monografií a 103 statí.

Významné publikace z posledních pěti let:

Šmausová, G.: *Der Justizskandal Hilsner (1899/1900): Antisemitismus als ein Mittel zur Staerkung des tschechischen Nationalbewusstseins?*. in: J. Linder, C.-M. Ort (Hg.), *Verbrechen – Justiz – Medien*, Max Niemeyer, Tuebingen, 1999, s. 171–225.

Šmausová, G.: *Projevy fundamentálního myšlení v postkomunistické společnosti*. in: R. Rybář, M. Valach (ed.): *Totalitarismus ve 20. století. Československé zkušenosti*, Brno 2001, s. 104–118.

Šmausová, G.: *Inklusion, Exklusion und die Delegitimierung des Strafrechts*, in: G. Löscher, M. Althoff, G. Smaus (Hg.): *Integration und Ausschluss. Kriminalpolitik in Zeiten gesellschaftlicher Transformation*, Baden Baden 2001.

Svou zatím poslední přednášku na téma *Auflösung der Geschlechteridentität und soziale Kontrolle* přednesla na kongresu *Zwischen Anomie und Inszenierung – Interpretation der Kriminalitätsentwicklung* v Bielfeldu 2001.

Prof. G. Šmausová vede doktorandský seminář na Fakultě sociálních studií MU Brno.

Na Pedagogické fakultě UP přednáší obory sociologická teorie, sociologie výchovy, dětství a mládeže, etika.

Prof. RNDr. Eva Majerníková, DrSc.

(nar. 1939)

Přírodovědecká fakulta, Katedra teoretické fyziky
Obor: fyzika kondenzovaných látek

Vědecká a výzkumná činnost: teorie nízkorozměrných systémů, teorie pole

Je autorkou (spoluautorkou) 55 publikací, z toho 43 v zahraničí.

Významné publikace z posledních pěti let:

Majerníková, E.: *Nonadiabatic effects in a soliton ground state of an extended Jahn-Teller system in one dimension*. *Phys. Rev. B* 54 (1996), s. 3273–3285.

Gaididei, Y. B., Mingaleer, S. F., Majerníková, E., Shpyrko, S.: *Interplay of disorder and nonlinearity in Klein-Gordon models*. *Phys. Rev. B* 59 (1999), s. 4047.

Majerníková, E., Riedel, J., Malomed, B. A.: *Kinks in a periodically modulated disordered system*. *Phys. Rev. B* 61 (2000), s. 8835.

Svou zatím poslední přednášku na téma *Kinks in the discrete sine – Gordon model with Kac-Baker long-range interaction* přednesla na kongresu MECO 25 ve Francii (březen 2000).

Prof. E. Majerníková vede jednoho postgraduálního studenta v oboru teorie kondenzovaných látek.

Na Přírodovědecké fakultě UP přednáší obor fyzika kondenzovaných látek.

-red-, foto -tj-

YDAVATELSTVÍ UP**Květnová produkce****Filozofická fakulta**

Pechal, Z. (editor) *AUPO Rossica Olomucensia XXXVIII (za rok 1999)*, 1. část. 1. vyd., 323 s., 2. část. 1. vyd., 342 s.

Togner, M. (editor) *Václav Richter 1900–1970. Sborník příspěvků ze symposia...* 1. vyd., 114 s.

Flajšar, J. (editor) *AUPO Philologica 73–2000. Anglica II*. 1. vyd., 129 s.

Pedagogická fakulta

Peutelschmiedová, A. *Logopedické minimum*. 1. vyd., 71 s.

Přírodovědecká fakulta

Holubová, R. *Fyzikální praktikum I (mechanika, kmity, akustika)*. 1. vyd., 108 s.

Majerník, V. *Elementary Theory of Organization*. 1. vyd., 111 s.

Pouličková, A. – Jurčák, J. *Malý obrazový atlas našich sinic a řas*. 1. vyd., 82 s.

Vydavatelství Univerzity Palackého

Riegerová, J. a kol. *Regenerační a sportovní masáže*. Dotisk 4., přepr. vyd., 82 s.

Sillamy, N. (překlad Strossová, I.) *Psychologický slovník*. 1. české vyd., 247 s.

Burešová, J. *Proměny společenského postavení českých žen v první polovině 20. století*. 1. vyd., 507 s.

JUBILEA**Blahopřejeme!**

Při příležitosti významného životního jubilea předala rektorka UP prof. J. Mačáková blahopřejný dopis prof. MUDr. Jiřímu Hřebíčkoví, CSc., bývalému dlouholetému přednostovi Ústavu patologické fyziologie LF UP. Prof. J. Hřebíček se mimo jiné podílel na koordinaci aktivit řady pracovišť LF UP a FN v Olomouci, která se orientovala na řešení problémů zahrnutých ve výzkumném záměru „Molekulární poruchy metabolismu sacharidů a tuků“.

-red-, foto -tj-

UNIVERZITA A MĚSTO**Slavnostní vyhodnocení projektu Interní certifikace služeb**

Interní certifikace služeb byla jedním z opatření vyplývajících z Projektu rozvoje cestovního ruchu v městě Olomouc do r. 2010. Oddělení cestovního ruchu ÚMO ve spolupráci s Katedrou rekreologie FTK UP vypracovalo projekt interní certifikace služeb, který byl podán v rámci II. etapy *Pilotního programu ověřování strukturálních fondů Evropské unie v regionu Haná* a v konkurenci řady jiných projektů obstál a byl schválen k realizaci. Za finanční spoluúčasti fondu Phare a Ministerstva pro místní rozvoj ČR mohl tak být realizován projekt, který byl ukončen 31. 5. předáním certifikátů kvality podnikům, které uspěly v hodnocení. Slavnostní ukončení projektů se uskutečnilo v obřadní síni olomoucké radnice za účasti primátora Ing. M. Tesařky, radních, zástupců Krajského úřadu, Regionální agentury pro rozvoj střední Moravy, dalších hostů a také za velkého zájmu novinářů.

Cílem projektu bylo na základě předem daných kritérií „otestovat“ restaurace nacházející se v historické části města Olomouce, dále ve městech Litovel a Šternberk a ve vybraných místech soustředěného cestovního ruchu (Svatý Kopeček) a také ubytovací

zařízení kategorie hotel, motel a pension v těchto městech. Zařízení, která uspějí v hodnocení předat certifikát kvality a logo a vydat propagační materiál, který bude obsahovat přehled „certifikovaných“ ubytovacích a stravovacích zařízení.

Cíl projektu je ale dlouhodobější a významnější: přispět k prokazatelnému zvýšení kvality služeb cestovního ruchu v regionu. K zvýšení kvality služeb by mělo dojít také tím, že podnikům budou oznámeny výsledky hodnocení včetně zjištěných nedostatků, aby tyto nedostatky mohly být odstraněny. Vydaný propagační materiál by měl přispět k lepší orientaci návštěvníků v nabídce stravovacích a ubytovacích služeb v regionu.

Katedra rekreologie FTK UP v rámci dlouhodobé spolupráce s oddělením cestovního ruchu Úřadu města Olomouce se podílela na tvorbě hodnotících kritérií i na hodnocení restauračních a ubytovacích zařízení i na závěrečném vyhodnocení.

Interní certifikace služeb je dobrým příkladem projektu, který reprezentuje úspěšnou a potřebnou spolupráci Města Olomouce a Univerzity Palackého.

-kot-

Pociťujete nedostatek konkrétních a aktuálních informací? Chcete se něco více dovědět o některém pracovišti UP? Máte dotazy na některého z představitelů akademické obce UP? Víte o zajímavých akcích na UP? Chcete se podílet se svými názory, postřehy a připomínkami s ostatními členy univerzitní obce?

Využijte e-mailu, pište, faxujte na adresu redakce Žurnálu UP nebo nás přijďte navštívit osobně na Křížkovského 8!

Na vaše podněty se těší a odpovědi na vaše otázky se bude snažit zprostředkovat redakce Žurnálu UP.

Literární soutěž studentů UP: tvorba začínajících prozaiků

První místo v letošním ročníku literární soutěže pro studenty UP v kategorii próza (ukázky z vítězných prací v kategorii poezie jsme publikovali v předchozím čísle Žurnálu UP) udělila porota **Martinu Škabrahovi**, posluchači FF UP (III. roč. FF, filozofie – historie) za rustikální prózu *Občan Oidipus*. Porota ocenila zejména zralý jazykový projev, jehož prostřednictvím se autorovi podařilo ztvárnit období kolektivizace z neobvyklého úhlu pohledu komplikovaného vztahu otce a syna v mytickém řádu života a smrti...

Martin Škabraha: *Občan Oidipus*

(úryvky)

obraz první: ROD

(...)

Byl to také stoh. Velký stoh, jenž byl svědectvím nekončících vítězství v té válce a zároveň důvodem, proč ji vést i nadále. Stál tam od nepaměti a půda pod ním už byla zřejmě úplně zadušená. Stál tam jako majestátní mohyla z mrtvých těl klasů. Na jejím vrcholu sedával otec, kouřil a hleděl do kraje. Dělal to bez zjevných známek radosti, ale přesto triumfálně. Nikdo na ten stoh nesměl a už vůbec nikdo tam nesměl ani vytáhnout sírku, natož kouřit; jen on. Jen on byl tak mocný, že si mohl zapálit i na stohu, odklepávat popel do levé dlaně a neutrousit ani zrnko, které by snad mohlo způsobit, že by ten vítězný stoh, čnicí nad nejbližším okolím jako katedrála, padl za oběť plamenům. Snad mu činilo potěšení sedávat na tom pomníku dřiny celých generací a doslova si zahrávat s ohněm.

(...)

Otec řád udržoval, kdežto matka řádu rozuměla, chápala jej. On to konal pro božské, ona pro to lidské. Doprostřed stolu – jako do středu světa – položila misu s jídlem, jehož horký kouř stoupal až ke stropu a lechtal jej, takže celý dům se nepatrně chvěl. Tem střed, to byl bod, z něhož se dívala. Z něj viděla vše a pohlédla celou dobu hlídat, zda někde něco nechýbí; plnila přání dřívě, než byla jen vyslovena, ale vůbec uvědoměna – byla to ona, kdo za každého vyslovil, co že by vlastně chtěl; plnila přání, jimž sama pomáhala na svět. S otcem to bylo do jisté míry podobné: dával rozkazy a vyžadoval jejich plnění dřívě, než bylo zřejmé, proč by vůbec něco mělo být vykonáno – ale ani potom to nebylo moc jasné.

„Vaši sousedi už podepsali,“ opakoval funkcionář. Mával otci před očima listy papíru. Byly zablouklé, jako by ně kromě podpisů a razítek získal i jakousi patinu, dodávající zdání uleženosti, a tedy i ospravedlnění.

„Ztrácíte čas,“ řekl otec a zalpal po dechu. Otočil se k muži zády. Záchvat tlumeného kašle jím otrásl jako skrytý vulkán, soustředující horkost, jež mu do čela vhněla obrovské krupěje potu. (Adama napadlo, že kdyby ten kašel tolik nedusil v sobě, nebyl by jím tak trásl; ale on ho nechťel pustit ven – jako by se bál, že je to jeho černá duše.)

„Měl byste jít k doktorovi. Vyléčil by vás.“

„Vyléčil? Vyléčil z čeho? Z viry? Pravdy? Táhni, ty svině bolševická!“

(...)

Bylo jaro. Pěna sněhu byla setřena a země odhalila čistou, oholenou tvář, na které hned začaly rašit nové vousy. Okamžik obnovy a radosti: kdo by mohl myslet na to, co bude, kdo by mohl myslet na podzim a zimu; kdyby květiny přemýšlely o uvadnutí, vzdaly by to rovnou: celá ta navíva, jež drží věčný koloběh, celé to nedomyšlené opojení z žití, bez kterého by vše vymřelo ... Bylo jaro. Bylo znovu jaro. Země byla jako pleť, když žena ráno procitne, ještě je rozespálá a honem se přivádí k životu. Bylo jaro, všechno se rodilo – a všechno bylo víc než divné.

Lidé z okolí si o tom vyprávěli – přesně tak dlouho, jak se slušelo si o takových věcech vyprávět, a stejně tak přesně odhadli ten okamžik, kdy je třeba na to zapomenout a přesvědčit sebe i druhé, že je všechno tak, jak to má být, že co se stalo, se mělo stát. I přes to, že všichni uznávali, že je to velké neštěstí, když zemře při porodu matka i dítě – a zrovna o Velikonocích. Ale zůstal muž, dcera a syn, už vlastně dospělí, však si pomohou, říkali si. Tu dívku každý zná, je milá a šikovná, ten chlapec zastane kus práce, i když je to trochu podivín – ne že by byl hloupý, to by nikdo neřekl, ale to víte, moc toho nenamluví... Bůh je zkouší, zkouší nás všechny, bez výjimky, to je náš úděl. Takových už bylo, nejsou první ani poslední...

obraz druhý: SYNOVÉ

Otec nebyl příliš vysoký, spíše se zdálo, že se pořád zmenšuje. Přichází ho převyšoval o hlavu – přesně o tu svou malou hlavu s řídkými vlasy a kostnatým obličejem, kterou se rozhlížel z dlouhého vychrtlého krku. Skoro neměl bradu, ztrácela se kamsi dozadu a jako by ji tím směrem zkoušela následovat celá hlava, kterou jen s vypětím všech sil držel v normální linii. Ve tváři měl výraz (jak Adama napadlo) člověka, který se bojí, že ostatní mu někým utečou a nechají ho bez pomoci, napospas nebezpečí; ten výraz zneklidňoval všechny kolem. Bloudil zrakem bezcílně po jejich poli a přitom mluvil, vcelku tiše, ale hodně šustil papíry, jako by tím dodával svým slovům potřebnou váhu.

„Já už jsem o tom slyšel,“ odpověděl otec. „A nechci s tím mít nic společného. Říkal jsem to už na začátku.“

„Bude to výhodné i pro vás – jen se podívejte: takové velké pole, kamenité ...“

„Mám koně a dvě děti. Ožení se, vdají se a přivedou si nové rodiny, novou generaci. Tak to to bylo vždycky.“

„Dřete se tu jako ...“

„Jako co? Jako co?“ vyzyvavě se tázal otec a čekal, až ho cizinec doplní – ale už předem věděl, že ten k tomu nebude mít odvalu a že to tedy bude muset říci sám: „Ano, jako otroci! Jako mezkoviti otroci! A není to tak správně? V potu tváře budeš dobývat chléb! Bůh to tak chce.“

„Prosím vás, Bůh...“ řekl bezbarvě ten člověk a zašustil papíry.

„Na mém poli se rouhat nebudete! Ani vy, ani nikdo z vás! Ta lejstra si radši schovejte, nebo vám je roztrhám!“

„Vaši sousedi už podepsali...“ zašustil cizinec. Svým způsobem to nebyl cizinec. Znali ho, věděli, kde žije, byl to člověk z okolí. S jeho rodiči se potkávali v kostele – patřili k tomu starému světu. Znali ho jménem i původem, ale teď byl vlastně cizí. Doba přinesla dálku. Ne tu starou dalekou dálku (s její logikou: za humna se vydej jenom tehdy, když tam něco potřebuješ), ale jinou, novou dálku: zprůměrované dálky mezi centry světa, jež byla nadřazena menším centřům a ta ještě menším, až k malým a bezvýznamným lidem, fyzickým nositelům toho či onoho názoru a politických preferencí; byla to dálka, která byla tady a teď: byla tak blízko.

(...)

„Lidé jako ty by měli vstupovat do strany, soudruhu. Starých vláků, jako je tady soudruh Tomek, si vážíme. Ale potřebujeme mladé lidi. Mladá krev baží po pokroku.“

Adam pořád ještě ničemu nerozuměl, nebo jen málo.

„Ty si to jistě představuješ složitě, Adame,“ přidal se Martin. „Ale ono to vůbec složitě není. Jsi plnoletý, já tě znám, vím, že jsi dobrý člověk, poctivý rolník. Já ti jenom dám lejstro a ty to podepíšeš. Nic na tom není. Nikdo nemá rád papírování, ale tohle přece není žádné papírování, jenom přihláška, první krok. Jenom to podškrábneš, tady máš kalamář a pero – pěkné, že? Dostaneš taky takové.“

Najednou se to tu octlo. Nechápal, odkud Martin vytáhl ten papír, pero a kalamář, stejně jako nechápal, kde se to všechno, do čeho se dostal, vzalo. Vždyť jel jenom s vozem do města. Nebyl přece žádný důvod, proč by to mělo být jinak a proč by po něm měli něco chtít.

obraz třetí: ŽIVOT

(...)

Všechno bylo, jak očekával. Cesta byla přesně taková, jakou ji znal. Nikoho nepotkal, nic zvláštního se nestalo. Sjížděl dolů, do toho jejich údolíčka, které se domnívalo být celým světem, a díval se do zadku koně, který o tom všem nic netušil a bylo mu nejlíp.

Být tak tím koněm a všemu se jen smát, ba ani to ne – jenže ten starý ješita jednou rozdál karty a jemu připadlo být člověkem a synem. Byl to opět čas, který ho někým tlačil, a nebylo možné se osvobodit jinak než tak, že ten čas předběhne a osvobodí se vlastním činem. Musel to být jeho vlastní čin, ničí jiný a pro nikoho jiného; jediné jeho vlastní. Proto nemohl utéci – útěk neosvobozuje. Bude muset jít k němu a z očí do očí mu vyhlásit válku. Jeden z nich musí padnout, jinak to nejde. A bylo doufat, že z toho boje vyjde vítězný právě on. Měl na své straně moment překvapení – dřív než si otec uvědomí, co se děje (nebude totiž s to tomu uvěřit), dostane ránu sekýrou. A kromě toho, je tu snad přece jen nějaká spravedlnost či aspoň jakási vynucená morálka, že když na to přijde, staré musí ustoupit novému protože to má víc sil. Konečně mu ukáže, že umí taky něco udělat pořádně.

Na domu nebylo nic zvláštního. Teprve při pohledu na něj si však uvědomil, jak je divné, že se ho otec nevydal do města hledat; dneska ráno přece určitě šel na mši a při té příležitosti... Nemínil se? Je otec vůbec doma? Tím by se to všechno zkomplikovalo; ale snad ne tolik. Nebo že byl ho nemoc upoutala na lůžko? To bylo takřka nepředstavitelné. Bylo to divné, ale neměl čas o tom přemýšlet, protože z domu vyšla jeho sestra; asi uslyšela přijíždějící vůz. Na tu také nepomyslel. Úplně zapomněl na to, že je tu ještě ona – to byla zlá komplikace. Zsvětí jí do toho nemůže – a jak to před ní skrýt? Mohl by počkat, až bude pryč, až třeba uteče za milým, jak to někdy dělává. Ale to by to musel odložit, což je nemožné. Musí se to udělat dneska – nekompromisně!

Zdálo se mu, že nedočkavý tlukot v jeho hrudi přehlušuje všechno ostatní. Jako by srdce bušilo na nějakou bránu. Hned mu otevře. Jen co sleze z vozu. Nebo rovnou seskočí, lehce a pružně, jak to umí... Tak. Vůbec ho nepřekvapilo, že Marie má v očích slzy, to se přece dalo čekat. Stála před ním a chvěly se jí rty, zdálo se, že chce něco říct. Otec tu nebyl a nepřicházel, to bylo divné. V neděli by přece nebyl na poli! Snad opravdu není doma. Marie konečně cosi vyslovila: „Včera měl horečku,“ řekla tiše. Slzy se jí z očí neukátaly snad jen proto, že už v nich zbyla jen samá sůl a žádná vlhkost. „Dal se kácat ten starý dub, dostal záchvat... Šel do postele a strašně kašlal. Ani mě nenechal jít pro doktora. Strašně mi svíral ruku a pořád volal mamku. Svíral mi ruku, strašně silně... A ta ruka pak vůbec nešla rozevřít!“ Hlas se jí zlomil. Sklonila hlavu a tiše vzlykla.

Adam rychle hledal vysvětlení. Takhle možnost tu přece vůbec neměla nastat. Bylo třeba najít jinou. A pochopil, že odpověď najde jediné uvnitř. Prošel kolem sestry a vstoupil do domu. Bez váhání šel do té místnosti, kde byla ona velká postel, od jisté doby přesně o menší polovinu širší, než bylo třeba. Tam ležel. A nemohlo být nejmenších pochyb, že je mrtev.

Jenže to on už snad ani neviděl. Byla to jeho sestra, kdo to pak všechno pozoroval nevěřícíma očima. A byla to potom ona, kdo všechno zařídil – hrob, mši; o všechno se postarala. A snad se jí i podařilo udržet jakousi rodinnou čest, když četníci ve stejný den zatýkali jejího bratra za žhářství. Nějak tomu dovedla čelit, i když si to nikdy nedokázala vysvětlit; to, že její bratr (v modré kostkované košili, jakou nikdy doma neměli) se srdceryvným a zlostným pláčem bil mrtvulu vlastního otce a pořád křičel „Nikdy mě nic nenecháš udělat! Všechno mi bereš! Ty, ty...!“ a potom vyběhl ven a utíkal k tomu velkému stohu, který zapálil. Jen díky jí se mu pak nepodařilo zapálit i dům. Nějak tomu všemu dovedla čelit. Ještě dlouho si pak říkala, že muži jsou divní, aspoň někteří. Ale že ten její takový určitě nebude. O to už se postará.

Konec.

Literární soutěž studentů UP: tvorba začínajících prozaiků

Na druhém místě se umístil **Vít Peřina**, student FF UP (4. roč., česká filologie – filmová věda), v jehož pěti variacích na ikarovské téma s názvem *Ikarské výkřiky* zaujal nadhled, s nímž si autor potměšile „pohrál“ se známými motivy v jakoby naruby obrácených souvislostech dovedených k překvapivé pointě.

Vít Peřina: *Ikarské výkřiky*

(pět variací o těch, kteří do toho podobně spadli, či spadnout mohli)

ŽHAVÝ DĚŠT

První den v poledne

Muž středního věku v hábitu ne nepodobnému prostěradlu sedí na prosluněné mytince. Kousek od něho leží jeho malý synek. Oba upřeně pozorují okolí. Náhle muž zaře „Támhle!“ a hodí do nedalekého kroví kámen, jenž svíral v ruce. „Zásah,“ zajásá chlapec a utíká tím směrem. Vrací se a vítězoslavně předává otci zabitého ptáka. „Jo, čejky! To jsou mrchy. Na ty mám zvlášť vysazeno!“ brumlá si pro sebe muž. „Ale nemaj moc hustý peří a to je špatný. To je zlý... Potřebovali bychom nalíčit nějaký oka na bažanty a sluky. Sluky maj brka jako kráva.“ Drbaje se v hustém vousisku vstává a rozhlíží se kolem sebe. Shání provaz... a hle! „To jsem blázen –“ kroučí nevěřícně hlavou. „Ale stavitel jsi jinak dobrý, tatí,“ poznamenává synek. „No vážně,“ nenechá se otec rušit synovou poznámkou: „Pomyslím na provaz a tady zrovna jeden leží!“ Vskutku – napříč mytinou, zleva doprava, kam oko dohlédne, vine se červená nit. „To není provaz, ale nit, tatí. A je tu už od rána.“ Muž neztrácí čas řečmi, vytáhne nůž, který měl ukryt za opaskem, a uřízne si asi dva metry. „Nějaký slečine se zachytil světřík vo křovisko a pak si ho cestou rozpárala, hahaha,“ říká muž, zatímco zručně váže oka. „To není vlna, ale nit, tatí, pochop,“ prohlásí synek s trochu pohrdavým nádechem v hlase. Otec mlčky pracuje, synek se nudí a vyhlíží ptáky.

Po chvíli se dítě ozve: „Kolik že tam je zatáček?“ „Dva tisíce, synku.“ „A křížovatek?“ „Pět a půl tisíce, pět a půl.“ „A kolik to celkem měří?“ „Tříkrát tolik, co má v obvodu tahle země.“ „Ze ses na to nevykašlal!“ Otcí se zuží zorničky a odloží na zem oko. Dlouze se na syna zadívá, velmi dlouze. Významně přitom mlčí. Poté vezme zpět do ruky rozdělanou práci a dodá: „Nejmiň tříkrát!“ Syn náhle z ničeho nic zakřičí: „Támhle!“ Otec vymrští paži ukazovaným směrem. Kámen velikosti vejce mizí v houští.

Z něho se naopak vynoří mladý, urostlý muž s čerstvou urostlou boulí na čele: „Kterej kretén?“ „Já jsem Řek,“ ohradí se „střelec“. Mladík se spokojeně usměje: „Konečně krajan! Co pohledáváš zde na tomhle vyprahlém ostrově?“

„V Aténách není o nic menší vedro, příteli... Jsem tu... služebně. Jsem stavitel... Možná, že mě znáš –“

„A copak jsi tu postavil, co?“

„No, budeš se asi divit, ale –“

„Koukám, že ses dal na pytláčinu. Hm, čejka... tý se moc nenajíš, kamaráde. Líčíš na ně oka z červený nítě?“

„Na čejky ne. Ale nevěřil bys, jakou roli hrají barvy, co se týče vábení zvířat. Například –“

„Barvy! Jsi jako můj otec: černá plachta, bílá plachta, vy naděláte! Hlavně, že loď pluje. My mladý se nemůžeme zabývat detaily. To je tvůj capart?“

„Ano. Ač dosud mlád, je již –“

„Trénuju tady v okolí na zitrtek. Zítřka je můj velký den. Jdu do toho zdejšího bludiště!“

Synek, který po celou dobu nespouštěl z mladíka oči, vypískl: „Zabít tu sviňskou bestiju?“

„Nebud' sprostěj, kolikrát ti to mám říkat,“ vlepil mu otec pohlavek: „A odvykni si už ten příšerný místní dialekt!“

„Jo, jo. Zabít ji, mrchu. A ty tady dávej pozor na tátu, aby ho nějaká čejka neodnesla. Dneska je to na nás, na mladejch, víš!“ podrbal chocha ve vlasech a odcházel.

„Nebojte. Táta mě poslouchá na slovo... Támhle!“ ukázal do kroví a opravdu – otec tím směrem mrštil kamenem.

Druhý den v poledne

„Vypadám v tom komicky, otče.“

„Ale poletíme, ikare. Poletíme, to je hlavní. Včera večer jsem na tu červenou nit nychtal tolik ptáků, že už víc peří a brk nepotřebujeme. Zkus to... Pořádně se rozběhni a začni máchat rukama jako pták.“

Hoch chvíli váhal, ale pak se rozběhl. A v momentě, kdy pažemi napodobil ptáky, vynesla ho otcem sestřená konstrukce do vzduchu.

„Funguje to!“ křičel z výšky nad větvemi pinií: „Jak to vlastně drží dohromady?“ „Máchej, pořádně máchej a nežvaň!“ volal na něj otec. A sám už se také rozebíhá a letí za synem.

„Chlapče, leť ještě nad bludiště, ať si prohlédnu naposled své dílo,“ musel překřičet porvyv mořského větru. A již letí nad onou impozantní stavbou. Tisíce vysokých, místy nezastřešených stěn tvoří labyrint, který ukryvá příšerného minotaura.

„Tatí! Já ho vidím!“

„Koho?“

„Toho ze včerejška přece. Je v bludišti, támhle! Já mu zamávám...“

„To byl Théseus, spratek namyšlenej... Nelítej nížko!“

„Táto, já ho slyšel!“

„Co říkal?“

„Prý kterej kretén mu přerezal nit!“

„Nebud' SPROSTEJ!“ zahřměl otec, který, ač Aténan, pěstí svého syna v duchu pověstné spartánské výchovy.

„Prej kterej KRETÉN mu KURVA přeříz tu ZASRANOU Ariadinu nit!“ dráždil synek otce, vědom si svého náskoku v metrech i v mladých pažích.

„Zmlkni, nebo ti zpřerážím –“ snažil se otec dohnat syna a ten mu unikal stále výš a výš.

„Vypadáš v těch křídlech jako čejka. Čejka, tatí!“ chtěl syn přinutit otce k rychlostnímu rekordu.

„Drž zo-bák! No počkej!“ Otec v rozčilení přešel na ptačí terminologii. Obrovský labyrint kdesi pod nimi se změnil v pouhou tečku a i ta se posléze ztratila pro někoho v nenávratnu.

„Já totiž vím, proč nemáš rád čejky! Protože v jednu čejku proměnili bohové Tálao, když –“

„BUĎ TÍCHO, IKARE!“ Otec s vypětím všech sil zkracoval vzdálenost, která ho dělila od syna, ten mu však stále unikal do neskutečné výšky.

– když jsi ho shodil z aténských hradeb! V čejku ho proměnili, abys měl ten mord furt před očima, táto! Všechno to bylo jinak, než jsi mi tvrdil! Žárliš, že by mohl někdo bejt slavnější vynálezce, než ty!“

„STUJ!!!“ zařval otec celý brunátný v obličejí.

...v čejku... Tálao...mord...“ Úlomky Ikarových slov se probíjely větrem k Daidalovi.

„Anebo si leť,“ pronesl muž v zápětí takřka neslyšitelně a přestal mávat křídly. Jeho střemhlavý let vzhůru se zpomalil a nakonec zůstal stát na místě. Na místě, odkud nebylo již vidět zemi a polední slunce si takřka říkalo o dotek. „Nebo si radši leť, ty čejko jedno!“

Udržoval výšku stále ve stejných místech. A konečně po chvíli se dočkal toho, co očekával: nejprve ucítil, jak mu na tělo dopadla kapka čehosi horkého. Byl to rozžhavený vosk. A kapek přibývalo, až jich byl celý děšť. Poté se k němu z výšky začala snášet ptačí péra, míjela ho pomalu, jako by si chtěla vychutnat svůj poslední let. A pak děšť žhavého vosku ustal, i peří ptáků zmizelo kdesi v té závrtné hloubce.

A Daidalos zvedá naposledy hlavu vzhůru ke žhavému slunci a vyhlíží tělo Ikarovo.

Třetí místo přířkla porota **Miroslavu Vepřekovi**, studentu IV. roč. FF UP (česká filologie) za text *Pouta*, který porotu zaujal účelným soustředěným jazykem při zpracování tématu balkánského konfliktu.

Miroslav Vepřek: *Pouta*

(úryvky)

Naše skupinka se snažila projít kolem vinic na úpatí hory západním směrem do sousedních vesnic, kde podle našich zpráv měli navrch naši. Už jsme byli málem v bezpečí, když nás náhle obklopila skupina nepřátelských vojáků. V jejich čele byl starosta naší vesnice. Rozhodl rychle, tři muže postřelil na místě, nechali mě a asi patnáctiletého syna varhanice. Nám donesli nářadí a přikázali vykopat velkou jámu a mezitím odvedli ženy a těch několik dětí, jež byly s námi. Když byl po hodině hrob vykopán, zastřelili i chlapce. Mě potom odvěkli s sebou a po velkých peripetích plných hrubosti a násilí jsem se dostal až sem do tábora.

Procitl jsem ze svých vzpomínek; při pokusu o alespoň malou změnu polohy těla jsem ucítil na rukou a na nohou tvrdá želízka. Vrátilo mě to zpátky do reality, do uzavřené místnosti, kde jsem stále více propadal nenávisti vůči mým věznitelům a vůči všemu, co bylo příčinou mé nesvobody. Nemůžu říct, jestli jsem toužil po pomstě, smrt těch druhých jsem si přál jen v té souvislosti, že mi pomůže dostat se ven. Nyní již celá moje bytost byla sjednocena touhou po svobodě, která byla tak velká, že převyšovala všechny ostatní potřeby; celé tělo žilo a dýchalo jen pro ten budoucí okamžik, který mě vytrhne z moci tyranů. Lhostejno, že to bude třeba i moje smrt. Všechno by bylo vysvobozením, i odchod z krutého světa.

(...)

Vystoupal jsem potom po polorozbořených schodech na zbytek věže kostela. Mlčky jsem přehlédl zbytky vojenského arzenálu, které svědčily o tom, že si z věže někdo udělal pevné ostřelovačské stanoviště, a rozhlédl jsem se z výšky po krajině. Nic z toho, co jsem viděl, nepřipomínalo někdejší poklidnou vesnici a malebný kraj, který jsem znal a který jsem si za ty roky upřímně zamiloval. Někde za kopci jsem zaslechl dunění děl.

Kam teď půjdu? Kam se uchýlím moje mučením zbědované srdce, kde najdu opět něco, pro co bych mohl žít? K boji jsem příliš slabý a za žádnou cenu nechci podporovat násilí, které se děje po celé zemi, i moje kněžská služba je v této apokalyptické zbytečné. Vzpomněl jsem si na naděje a touhy, které jsem tak intenzivně prožíval ve svém vězení. Vzpomněl jsem si na úzký prouček světla ve své světnici, který mi dával sílu přežít každou další minutu bolesti a utrpení, i na urážky a rány, které jsem v duchu bolestně nabízel Bohu jako obět za nějaké přísti, a polil mě pocit bezbřehého zoufalství. Žádné přísti není a nebude. Budu jen zoufale bloudit spálenou pouští a hledat každý sebemenší spásonosný střípek naděje na všech rozbitých cestách mé zdeptané vlasti.

Tu jsem si opět vzpomněl na své zajetí. V něm jsem měl naději, která se rodila z nesmírného utrpení, v něm pro mě onen úzký paprsek světla znamenal něco dalšího, k čemu se musím nějak prokousat; v něm jsem prožíval a cítil skutečný život, vyhraněný jednoznačnou přítomností života a smrti, ale tady, v této pustině, novodobé poušti, opuštěné lidmi i Bohem, jsem neměl nic, nebyl jsem ničím a nikam jsem nepatřil. Sálh jsem si na zápěstí, kde předtím ruku svírala těsná železná pouta a v tu chvíli se mi po něčem zoufale zastesklo. Zdálo se ozvalo další zadunění.

Čestné uznání v kategorii prózy si odnesl Adrián Czernik (student 1. roč. PrF).

-red-

ZKUŠENOSTI ZE ZAHRANIČÍ

Za „velkou louží“ se zajímají o budoucnost Evropy

Právě v těchto dnech koluje po internetu následující vtip: *V rámci celosvětového sociologického průzkumu byla lidem na různých částech Země položena následující otázka: Jaký je, prosím vás, váš vlastní názor na nedostatek jídla v ostatních částech světa? Výsledky průzkumu byly ovšem katastrofální. V Africe nevěděli, co je to „jídlo“. V západní Evropě nevěděli, co je to „nedostatek“. Ve východní Evropě nevěděli, co je to „váš vlastní názor“. V Argentině nevěděli, co je to „prosím vás“. Ve Spojených státech nevěděli, co jsou to „ostatní části světa“.*

Nevím, jak ve Spojených státech, ale v Kanadě je situace naštěstí zcela jiná a zájem o ostatní části světa je zde vsuktu k živý. Před nedávnem jsem se o tom mohl přesvědčit na vlastní oči, máje to štěstí účastnit se konference „Evropská integrace a nadnárodní politika“, kterou ve dnech 7. až 8. května pořádal Ústav evropských a ruských studií při Univerzitě Carleton, jedné ze dvou státních univerzit nalézajících se v kanadské metropoli Ottawě. Tématem konference byly ekonomické, politické a sociální dimenze evropské integrace, azylová a environmen-

tální politika Evropské unie a především pak její další rozšiřování směrem na východ a na jih. Účastníci konference byli politologové, historikové, pracovníci nevládních organizací, postgraduální studenti a diplomaté z Kanady a západní i střední Evropy. V průběhu dojmů a zajímavých setkání mě snad nejvíce zaujal hluboký rozhled kanadských hostitelů po evropské problematice a zejména pak pozoruhodné referáty některých hostů z kandidátských zemí střední Evropy a baltského regionu. Když se na ně Kanadčané obrátili s trochu „rýpavou“ otázkou, zda-li se neobávají „bruselského socialismu“, sotva se jim podařilo vymanit se ze sovětského komunismu, všichni upozorňovali na skutečnost, že tato nová integrace je dobrovolná a představuje pro ně naději a příležitost nejen ekonomickou. Vysoká laika sociálních, environmentálních a lidsko-právních standardů, jimiž se Unie vyznačuje, představuje nepochybně jeden z mála možných způsobů, jak pozvednout zchátralé postkomunistické společnosti z nám tak dobře známého marasmu korupce a pokleslé právní kultury. Na tom se shodli víceméně všichni. Poněkud ve stínu

ekonomických statistik a sociálních teorií zazněl podle mého názoru velmi podstatný názor ředitelky Ústavu pro evropská studia při montrealské McGillově univerzitě profesorky Isabely Petitové, upozorňující na skutečnost, že společná Evropa nepředstavuje pouze společný ekonomický prostor, jehož jednotliví podílci se ptají, co jim to vynesou, ale zároveň krajinu společných hodnot, již je třeba i cosi obětovat.

Když jsem pak poslouchal vynikajícího varšavského ekonoma a někdejšího polského ministra financí profesora Kolodka, vtipně a inteligentně upozorňujícího na základní omyly transformace ve většině postkomunistických států, totiž na divokou liberalizaci a privatizaci uskutečňovanou bez předchozího vytvoření náležitého právního rámce (profesor Kolodka pro ni razil pojem „šok bez terapie“), nemohl jsem si nevzpomenout na jiného profesora, sice neméně inteligentního, který ovšem ve své samolibosti zrušil ekologii a zvesela vyhledával, že „zákony děláme za pochodu“. Profesora, který se svou moc snaží udržet i za cenu nezodpovědného ultranacionalního populismu, zahaleného do masky intelektuálního euroskepticismu. Tedy postoje, na které obestředné a izolacionistické Česko slyší ochotně a rádo, nechťíc přitom slyšet nic o zjevných výhodách, tím méně ovšem – nedejbože – o případné oběti...

Konference nebyla jedinou příležitostí upomínající na domácí realitu. Kanadská společnost, vzešlá z pěti staletí přístěhovalectví, představuje jednu z nejpěstřejších a nejtolerantnějších na světě. Úzkostlivá starost státu (jehož sociální systém připomíná mnohem více Skandinávii než polarizovanou společnost jeho jižního souseda) o práva menšin všeho druhu je patrná na každém kroku. Postižení lidé se na komfortních elektrických vozíčkách pohybují s naprostou samozřejmostí od letiště až po supermarket, přistěhovačci i z těch méně šťastných částí světa tu pouze neprodávají noviny a nezametají ulice, ale vykonávají všechna kvalifikovaná zaměstnání. Třebáže podle typického oblečení, které hrdě nosí, je poznáte na první pohled, jsou zároveň hrdými a plně integrovanými Kanaďany. Kanada je známá nejen štedře poskytovanou rozvojem pomocí různým částem světa, ale je zároveň jednou z mála zemí dodnes provádějících aktivní a promyšlenou imigrační politiku. Zároveň je zemí, která bez váhání poskytuje azyl všem, kdo tu z humanitárních důvodů potřebují. Ve srovnání s tím pak domácí rasismus, nekulturní cizinecká police a hysterické odhánění cizinců nepředstavují tu nejlepší vzpomínku na domov. Ještě že máme tu tradici a historické památky – ve velkolepém supermoderním otawském Muzeu civilizace vystavují jako vzácnou pamětihodnost např. nádražní budovu pacifické dráhy z počátku dvacátého století! A aby se náhodou v kanadské sociální idyle nenuďili, tak si tu neustále pěstují ono roztomilé anglo-francouzské hašteření. Tomu se ovšem přičiní z ostatního světa musejí usmívat a v duchu si jistě říkají: „Jejich problémy na naši hlavu!“

Podobně kosmopolitní je i sám Ústav pro evropská a ruská studia. Potkáme tu Poláky, Rusy, Srby, Angličany. V poslední době se Ústav zaměřuje právě na studium politických, ekologických a sociálních problémů středo- a východoevropských postkomunistických zemí, jejich společenské transformace a začleňování do evropských struktur. Po návratu domů a několika nechtěných setkáních si opět uvědomuji, že jedním z nich je i nadále onen „vlastní názor“, zcela v duchu vtipu, jímž jsem začal. Rozpačitý postoj k evropské šanci jest toto tristiřmí dokladem. Ale dosti již politiky! Podrobnější informace o studijních programech a výzkumných projektech Ústavu, jakož i celé Univerzity Carleton naleznete v Kanceláři zahraničních styků na Rektorátu UP nebo na jejich internetových stránkách <http://www.carleton.ca/cu/campus/index.html>.

L. Kysučan, Dr., FF UP

ROZHOVOR

O činnosti Audiovizuálního centra UP /II/

(Dokončení z předešlého čísla)

V minulém čísle Žurnálu UP jsme publikovali první část rozhovoru s ředitelkou Audiovizuálního centra UP PhDr. H. Pilátovou; dnes přinášíme dokončení:

Jaká je poptávka po vašich službách mimo univerzitní pracoviště?

V loňském roce byl objem zakázek uvnitř univerzity – ať rozpočtových, nebo nerozpočtových – finančně přibližně stejný jako zakázky v doplňkové činnosti, rozdíl je ale samozřejmě v cenách (pro univerzitu účtujeme jen režijní ceny a přímé náklady, pro komerční objednávky jsou ceny vyšší). Nejvíce zakázek je přitom spíše technického charakteru – od pronájmu techniky přes úpravu a digitalizaci materiálů, demosnímky, audiosnímky, pronájem studia...

Takže těžiště vaší práce zůstalo tedy i při změně hospodaření uvnitř UP...

A je čím dál tím větší...

Z toho přehledu, který jste uvedla, vyplývá, že vašimi hlavními partnery jsou tedy LF a FTK UP?

Podle podílu služeb, které poskytujeme jednotlivým fakultám v posledních dvou letech, nejvíce pracujeme opravdově pro LF UP a pro UP jako celek – pro Konferenční servis a pro Centrum distančního vzdělávání, ale třeba anglicko-český slovník je zas pro studenty FF UP, v rámci jednoho grantu jsme dělali i pro PdF UP a budeme dokončovat praktická cvičení z angličtiny... Vždy záleží na tom, jaké jsou který rok požadavky a poptávka.

Ptám se i proto, že jsem před nedávnem slyšela o jednom zajímavém poměru mezi poptávkou po službách z AVC a mezi požadavky na utlumení jeho činnosti, ze kterého vyplývalo, že právě fakulty, které od vás odebírají nejvíce produktů, mají ve svých zástupcích v Akademickém senátu UP nejvíc kritiků.

To je možné, obecně to nejsou poklidné doby. Asi bychom měli zlepšit komunikaci. Jenže tím, že musíme získávat finance a zákaznicky, moc času navíc nezbyvá. Problém totiž není ani tak v tom něco udělat, jako spíše přesvědčit konkrétního člověka, že má do toho kterého projektu investovat peníze. Na fakultách tyto služby poskytují střediska zadarmo a přesvědčíte autora, který získal grant, že u nás za to sice zaplatí, ale bude to mít nějakou kvalitu... Nejlépe se samozřejmě přesvědčuje tím, že ukážeme, že něco umíme, že jsme schopni prokázat určitou kvalitu – ale je to boj.

Máte nějakou zpětnou vazbu z těch konkrétních pracovišť, pro která pracujete? Jsou spokojeni s vašimi službami?

Nám vždy tvrdí, že jsou spokojeni. Druhá zpětná vazba jsou právě ty seriály, o kterých jsem mluvila.

Jestliže uděláme 18 dílů anatomického videoatlasu, tak je asi Ústav anatomie spokojen, stejně jako zdravotnické školy, kterým se to asi před dvěma lety nabídko ke koupi (existují dvě různé náročné verze) a zájem je dosti značný... Mezi těmi, kteří se na nás obrazení, bohužel většinou nejsou členové Akademického senátu UP, kteří nás kritizují. Je pravda, že okruh našich autorů je už značně stabilní. Kdo chce a naučí se tyto technologie využívat ve výuce, ten se vrací.

Kdy skončila spolupráce AVC s regionální televizí v oblasti zpravodajství z univerzity – a proč?

Skončilo před dvěma lety v souvislosti se změnou hospodaření, kdy se na tuto činnost nenašly finanční prostředky. Museli jsme se věnovat více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům, tudíž jsme těžko mohli dělat zpravodajství v té šíři, ve které se provozovalo. I loni při nástupu nového vedení jsem zdůrazňovala, že je to škoda – jsou tady podmínky technické i personální, a na univerzitě se práce navíc děje spousta zajímavých věcí, zvláště ty, které by veřejnost více placeným projektům

Z HISTORIE OLOMOUCKÉ UNIVERZITY**Počátky jezuitského konviktu v Olomouci**

Budova sloužící společnému ubytování a stravování, popř. i výuce univerzitních studentů se od středověku v češtině nazývá kolej (z lat. collegium – sbor, společenství); užívalo se rovněž označení burza (z lat. bursa, pův. měšec na peníze, přeneseně byt či dům, v němž univerzitní mistr ubytoval za jistý plat své studenty) nebo contubernium (lat. pův. společné stanování, přeneseně spolubydlení, spolužití). Výraz seminář, znamenající dnes buď specifickou formu vysokoškolské výuky, nebo ubytovací zařízení (popř. i učiliště) pro budoucí kněze, pochází z latinského substantiva seminarium (a to ze semen – simé, přeneseně rod, pokolení, popř. původce) s původním významem semenišť, školka. Poněvadž se pro řádový dům Tovaryšstva Ježíšova (jezuitů) ujal rovněž pojmenování kolej (lat. Collegium Societatis Jesu), uplatnil se pro ubytovací a stravovací zařízení určené studentům jezuitských akademií název konvikt (z lat. convictus – spolužití, zvl. společné stravování, hostina, přeneseně družina).

Historie olomouckého jezuitského konviktu jakožto instituce počíná příchodem jezuitů do Olomouce roku 1566 a vznikem jezuitských škol v tehdejších hlavních městě Markrabství moravského, neboť iniciátor zdejšího gymnázia a posléze vysokého učení, olomoucký biskup Vilém Prusinovský z Víckova (1565–1572) se musel postarat nejen o vhodné vyučovací prostory, ale i o ubytování a stravování jezuitských žáků v zařízení nazývaném tehdy obecně seminářem. Pro školské účely zprvu šesti jezuitů v čele s rektorem Hurtaedem Pérezem (rodem Španěla) posloužila budova nové katedrální školy (dnes Mlčochova ul. č. 3), postavená r. 1562 olomouckým biskupem Markem Khuenem (1553–1565). Zde se žáci prvních tří gymnaziálních tříd (parvy, gramatiky a syntaxe) učili a bydleli spolu se žáky školy kapitulní, zanedlouho však získali jezuité i sousedící budovu staré katedrální školy a jako svůj řádový dům (kolej) novou budovu vedle katedrální školy. Ale již 22. dubna 1567 obdržel biskup Prusinovský od papeže Pia V. (1566–1572) souhlas k využití olomouckého kláštera a kostela františkánů-minoritů (v místech pozdější jezuitské koleje, dnes Vojenského správního archivu na náměstí Republiky), a od minoritů samých závazek, že se přestěhují do opuštěného kláštera sv. Jakuba (stával v místech dnešního zadního traktu Filozofické fakulty UP). Oba kláštery nechal biskup Prusinovský pro nové účely přestavět, takže 4. října 1569 mohli jezuité – bylo jich tehdy již dvaadvacet – přemístit svou kolej i gymnázium do minoritského kláštera, v jehož stavebních úpravách se pokračovalo i v následujícím roce. Tehdy měla jezuitská kolej 27 členů, z toho bylo šest kněží, osm třídních profesorů a 13 fráterů či vzdělávajících se noviců; podle rektorovy zprávy měli jezuité roku 1570 již 400 žáků. Kromě výuky (za niž jezuité nepožadovali školné, což se

stalo příčinou zániku katedrální školy) byli jezuité činní jako kazatelé, zpovědníci a misionáři. Biskup Prusinovský tudíž na Moravě dostal závěrem 23. zasedání Tridentského koncilu ze dne 15. července 1563, jež zavazovaly římskokatolické křesťanstvo zřizovat semináře, v nichž by byl vychováván zejména kněžský dorost, nezbytný pro nastupující protireformaci, tj. pro boj římskokatolické církve s reformácním učením Martina Luthera (1483–1546) a jeho následovníků – Ulricha Zwingliho (1484–1531) a Jana Kalvína (1509–1564).

Zásadní proměnu statutu jezuitského školství v Olomouci znamenalo privilegium římskoněmeckého císaře a českého krále Maxmiliána II. (1564–1576) ze dne 22. prosince 1573, jímž na žádost prvního rektora olomoucké jezuitské koleje Hurtada Péreze byla této koleji udělena promoční práva, přičemž udělené grady měly stejnou platnost jako grady z kterékoliv západoevropské univerzity; kolej byla navíc osvobozena od veškerých zemských dávek. Dne 22. března 1581 vydal římskoněmecký císař a český král Rudolf II. (1576–1611) olomoucké jezuitské koleji privilegium, jež její promoční práva rozšiřovalo i na studenty jiných univerzit, kteří se rozhodnou podrobit se v Olomouci rigorózní, čímž vznikla v hlavním městě Markrabství moravského plnoprávná univerzita, po pražské Univerzitě Karlově, založené roku 1344, druhé nejstarší vysoké učení v českých zemích.

Při první imatrikulaci a depozici (čili beáních) bylo ve dnech 15., 16 a 21. října 1576 zapsáno do nejstarší olomoucké univerzitní matricy (dochované v mladším opise) 85 posluchačů artistické (filozofické) fakulty (tehdy dvouleté, od r. 1617 tříleté), popř. teologie. Základy teologické fakulty, jež studenti museli nejprve absolvovat fakultu artistickou, byly položeny již roku 1569 přednáškami z morálky, od roku 1582 se přednášela spekulativní (scholastická) teologie a od roku 1583 polemika. Přes 50 imatrikulovaných studentů pocházelo z Moravy a Slezska, 10 přišlo z Čech nebo z Polska, zbytek tvořili cizinci.

Následující tři olomoučtí biskupové, Jan XVII. Grodecký (1572–1574), Tomáš Albin z Helfenburka (1574–1575) a Jan XVIII. Mezoun z Telče (1576–1578), se stali obětí traviče, kapitulního děkana Jana Philopona Dombrovského, jenž si tak klestí cestu k vytoženému biskupskému úřadu. Stavební úpravy jezuitské koleje a škol v areálu bývalého minoritského kláštera proto pokračovaly až pod patronátem olomouckého biskupa Stanislava II. Pavlovského (1579–1598); v roce 1582 byla dokončena „tertia arae scholarum pars (třetí část školního areálu)“, přičemž o vlivu renesančního stavebního stylu svědčí okolnost, že tato část koleje byla ozdobena sloupovím a ochozy. Jezuitská studenty bydleli od roku 1571 v prázdném klášteře františkánů-bernardinů na tehdejších Bělidlech (dnes obnovený klášter benediktinů ve Slovenské ulici), ale vzhledem ke vzdálenosti tohoto objektu od školního areálu a šarvátka konviktistů s olomouckými evangeliky, kteří měli v blízkosti kláštera svůj hřbitov, usilovali jezuité o vybudování konviktu pro gymnazisty a studující fakulty artistické a semináře pro studující teologické fakulty v těsné blízkosti jezuitské koleje a školní budovy. Toho docílili v roce 1596, když byly tři domy v ulici Božního Těla (dnes Univerzitní) upraveny pro konvikt a seminář, k němuž byl připojen i kostelík Božního Těla, zřízený po vypovězení Židů z Olomouce r. 1451 v místech židovské synagogy a školy.

Privilegium císaře Maxmiliána II. sice stanovilo, že studenti olomoucké jezuitské akademie budou nejen vzděláváni, ale také „promováni ku kterémukoli gradu zdarma“, ale nijak neřešilo náklady spojené s ubytováním a stravováním studentů. Synové zamožných šlechticů a měšťanů ovšem mohli bydleť a stravovat se v pronajatých obydlích, ale tehdejší univerzitní učitelé to neviděli rádi, neboť soudili, že pouze klauzura blížící se klauzúře klášterní uchrání jejich svěřence před leností těla i ducha a mravní

zkázou. (Rigorózní řád, jenž vládli konviktem v pražském Klementinu ještě v polovině 19. století a zavazoval mj. konviktisty ke společným vycházkám pod dohledem prefekta konviktu, vyličil spisovatel Svatopluk Čech r. 1893 ve vzpomínce nazvané „Z minulosti.“) Stojí za ocitování argumenty pro studium šlechtické mládeže, jež biskup Pavlovský uvedl 25. ledna 1569 ve svém dopise Janu Kropáčovi z Nevědomí: „Kdo se čemu naučí, na tom těžce nenese a umění stojí mnohdy za statek a veliké bohatství. (...) Nohy přes kůň převésti, kvasiti a rozkoše provozovati, čas a věk svůj mrhati samo se naučí a dostí včas tovaryšstvo, které k tomu rádo se najde.“

Jenže právě dobře situovaná mládež nepociťovala většinou touhu brát na své bedra omezení spjatá s duchovním stavem, nekulí s riziky misijního působení v Novém Světě či v Orientu, a bylo tedy třeba postarat se o nadané, ale světskými statky neoplývající studenty. Pro hmotné zajištění studia nemajetných studentů se proto během existence olomoucké univerzity postupně vytvořil systém fundací (z lat. fundus – základ, přeneseně statek, nadace, odtud rovněž dnešní termín „fond“); takoví studenti bývali nazýváni alumnus (z lat. alumnus – vyživovaný; v dnešní angličtině se naproti tomu substantivem alumnus označuje bývalý žák či student, tj. absolvent školy), popř. – pokud sloužili jako chrámoví zpěváci – fundatisty, neboť provoz na kostelních kůrech byl namnoze financován ze zbožných odkazů (fundací) v testamentech. Podrobněji o příkladné péči věnované prvními protektory olomouckého vysokého učení studentům nebohoslovcům a nešlechticům, „quos pauperes nominamus (jež nazýváme chudými)“, pojednáme příště.

Z *přípravované kolektivní publikace „Jezuitský konvikt v Olomouci“*

J. Fiala

Areál staré olomoucké univerzity ve stylu vrcholného baroka naplňoval představy Tovaryšstva Ježíšova o duchovní a materiální výbavě řádového vysokého učení. Výstavba tohoto areálu byla zahájena vybudováním tzv. staré kolejí (1660–1667) v ulici Božího Těla (dnes Univerzitní ul.), s odstupem necelých čtyř desetiletí vznikla nová univerzitní budova (1701–1708) v Nožičské, dnešní Denisovské ulici, nyní depozitáře a dílny Vlastivědného muzea v Olomouci, poté postavili jezuité kolejní kostel – monumentální chrám Panny Marie Sněžné (1712–1719) při ústí Nožičské ulice do Mariánského nebo také Předhradního náměstí (dnes nám. Republiky), následovala stavba semináře sv. Františka Xaverského (1717–1721), určeného původně k ubytování a stravování nemajetných studentů (dnešní budova Cyrilometodějské teologické fakulty na Univerzitním náměstí) a vzápětí byla na Mariánském (Předhradním) náměstí vybudována jezuitská kolej (1718–1722, dnes Vojenský správní archiv na náměstí Republiky). Stavební činnost olomouckých jezuitů byla završena tzv. novým konviktem (1721–1724) v ulici Božího Těla, navazavším na objekt tzv. staré kolejí, do níž byla roku 1722 včleněna novostavba barokní kaple Božího Těla (po demolici gotického kostelíka shodného zasvěcení).

ZEPTALI JSME SE ZA VÁS

Ústřední knihovna UP získala v nedávných dnech knižní pozůstalost prvního rektora UP J. L. Fischera. V této souvislosti jsme se obrátili na ředitelku KUP RNDr. Danuši Lošťákovou s následující otázkou:

Jak naloží Knihovna UP s pozůstalostí prvního rektora UP?

Pozůstalost prvního rektora UP J. L. Fischera darovala univerzitní knihovně jeho dcera.

Pozůstalost obsahuje 71 krabic knih z oborů filozofie, sinologie, orientalistika, sociologie, jazykoveda, polonistika i řadu sborníků na různá témata z období socialismu. Knihy budou postupně katalogizovány a potom uloženy v kompaktních regálech v uzavřených skladech knihovny. Přístup ke knihám bude přes on-line katalog a výpůjční oddělení Ústřední knihovny.

-red-

Fejeton

Na cestu tisíciletím...

Test

Zkouška čili test je nástroj s oboustranným ostrím. Měří nejen znalosti zkoušeného, ale i schopnosti zkoušejícího.

* * *

Patřím k lidem, podle jejichž názoru je hlavním bybatelem pokroku lidská lenost.

Zebřík je vynález člověka, který byl líný lézt po větvích, kolo vymyslel člověk, kterému se protivilo pochodovat, nebo dokonce běhat, lžiči navrhl člověk, kterému se nechtělo po jídle pracně umývat zapařené ruce. Není pravda, že práce je matkou pokroku. Matkou pokroku je lenost a úsilí práci se pokud možno vyhnout. Mačkání knoflíků místo házení lopatou bylo snem nespočetných lidských pokolení – snem, který uskutečnila teprve vědeckotechnická revoluce, automatizace a elektronizace.

Jsem, alespoň částečně, povoláním učitel.

Jako učitel pokrokový jsem zároveň líný. A pokrokový jsem hodně.

Diskuse, názory, ohlasy

Ad: Utrpěli jsme AFO

Vážená paní doktorko Baštecká,

jsem ten „jeden muž z jakési olomoucké fakulty“, o kterém píšete ve Vašem článku „Utrpěli jsme AFO“ pro Žurnál UP (jen tak na okraj: myslím, že nebyl takový problém zjistit jména jednotlivých vystupujících). Měl bych k němu jen pár poznámek:

a) Své postoje jsem tuším nevydával za vědecká data – upřímně řečeno doufám, že by mne to ani nenapadlo – ona dnešní sociologie není vždy jen o „tvrdých“ datech, ale někdy i o pocitech marginálu. Myslím ale, že jsem ale uvedl, z čeho čerpám – jedná se o knihu Elisabeth Badinterové: „Identita muža“, jedná se o vlastní zkušenosti syna, manžela a otce. Seminář se jmenoval „Rodinné modely“ a já za model považoval ty rodiny, ve kterých jsem žil – prostě jsem popisoval jeden z možných modelů rodiny tak, jak jej já subjektivně prožívám.

b) To, že byli studenti 2. ročníku psychologie znepokojeni, mne těší, rád studenty znepokojuji; to, že byli zklamáni, mne netěší, nerad studenty zklamávám. Co se týče „mých“ studentů, slyšel jsem několik pozitivních reakcí, ale to samozřejmě nic neznamená, studenti za mnou s největší pravděpodobností nepoběží s tím, že mé vystoupení nestalo za nic.

c) Co se týče termínu „mateřský muž“ – je to jeden z typů muže, který popisuje výše zmíněná E. Badinterová ve své knize – jde o muže, který se nestydí za city, které jsou tradičně připisovány spíše matkám než otcům (a mohu vám říci ze své vlastní zkušenosti, že ne vždy se takový muž setkává s pochopením svého okolí).

Mgr. M. Fafejta, Ph.D.,

Katedra sociologie a andragogiky FF UP Olomouc

K povinností učitele patří zkoušet studenty. Ani já se takové činnosti nemohu vyhnout.

Pisemné testy šetří čas učitele i studentů, což je krok směrem k pokroku. Víím, že při některých situacích zkoušení je žádoucí, aby se součástí zkoušky stala i schopnost studenta vyjadřovat se, formulovat svá stanoviska, názory a znalosti. Přesto však tihnu, jak jen je možné, ke zkoušení písemnému. V anglosaském školství se tento způsob prověřování znalostí a schopností také preferuje.

Pokrokový, to jest líný pedagog, zkoušející své studenty technikou písemných testů, musí řešit jistý delikátní problém. Je-li opravdu pokrokový, měl by zajistit pro své testy opakovatelnou použitelnost. Vymyšlené testy je totiž taky práce. Teprve možností jejich opakovaného použití dosahuje učitelovo počínání vysoké ekonomičnosti.

Studenti jsou živel neodpovědný, vynalézavě hledající cesty jak získat známku, zápočet a jak dospět k pedagogickému úspěchu s co nejmenší námahou. Také oni jeví tendenci k pokroku, totiž k lenosti.

A tak pedagog svůj jednou pracně sestavený test střeží jako oko v hlavě, pečlivě dbaje, aby zkoušení studentů zadání úloh v úplnosti vraceli a neopisovali si je k případnému zpeněžení.

Měl jsem takový test, na nějž jsem mohl být opravdu pyšný. Ta pýcha se netýkala ani tak jeho geniality, jako spíš doby, po kterou jsem ho dokázal úspěšně bránit proti prozrazení. Studenti se při jeho psaní lopotili s tvářemi bledými a rudými ušima a potili se úzkostí, plně pošilhávající po protokolech svých úspěšnějších sousedů. Utajení se mi dařilo, zadání úloh nikdo ven nevyňesl, a tedy ani nevyzradil. Průměrné procento stoprocentně úspěšných studentů bylo vysoké – což byl jasný indikátor, že moje utajení bylo účinné.

Jednou se to stát muselo.

Testem procházela skupina zdravotních sester – bakalářek ošetřovatelství. Mělo mi to být nápadné hned od začátku. Barvy uší i tváří dívek byly normální, potily se jen mírně a tužky se po papírech míhaly rychlostí blesku. Mělo mi to být hned od začátku podezřelé.

Že došlo k prolomení obranné linie mého pedagogického utajení, jsem pochopil ve chvíli, když první z nich začaly odevzdávat svá řešení před časovým limitem – a další je v rychlém sledu následovaly.

Výsledek byl zdrcující. Skoro všechna řešení byla perfektní. Chyby se téměř nevyskytovaly. Prohlížel jsem jeden protokol za druhým a v hlavě se mi jasnilo.

Můj tolika lety zkoušek úspěšně protřelý test ležel teď v troskách, poražen studentkami, jimž se podařilo ztéci hradby utajení. Nezbyvalo než všem předmět zapsat.

Nakonec se přiznaly. Nijak zkroušeně; byly na své vítězství hrdé.

A tak mi nezbyvá než naplánovat pro blížící se prázdniny sestavení nového testu. I když to bude na úkor mé pokrokovosti.

Prof. S. Komenda

365 myšlenek pro 365 dní

Ze stejnojmenného kalendáře pro rok 2001 autorů F. Mezihoráka, A. Nelešovské a H. Ševčíkové:

Červen – Červenec 2001

Po 18

Ivan A. Gončarov (†1912): Výšín humanity dosahují lidé horoucího srdce, neboť oni jsou i lidmi velkého ducha.

Út 19

Josef Nesvadba (*1926): Lidé, kteří žárlí, dávají najevo, že si nejsou sebou jisti.

St 20

Jules de Goncourt (†1870): Hlas srdce je jen ozvěna volání osudu.

Čt 21

František Kupka (†1957): Je to opravdové štěstí vnímat barvy a krásit si jimi život.

Pá 22

Erich M. Remarque (*1898): Dějiny kultury jsou dějinami utápění těch, kteří je tvoří.

So 23

Vladislav Vančura (*1891): Kniha bez čtenářů je věc mrtvá a nicotná.

Ne 24

Když Ježíš poznal, čím se v mysli obírají, vzal dítě, postavil je vedle sebe a řekl jim: „Kdo přijme takové dítě ve jménu mém, přijímá mne.“ (Lukášovo evangelium 9, 47–48)

Po 25

Georges Courteline (*1858, †1929): Doporučuji vám tuto knihu. Můžete ji číst se zavřenými očima.

Út 26

Jan Janošik (*1856): Medicína je veselé povídání o smutných věcech.

St 27

M. Porcius Cato (234–139 př. n. l.): Velmi silný je ten, kdo dovede mlčet, i když je v právu.

Čt 28

Otakar M. Graf (*1967): Člověk převážně miluje právě jen to, co není v jeho silách dosáhnout.

Pá 29

Robert Schumann (*1836): Evropa nebude vybudována najednou nebo podle jednotného generálního plánu. Bude vystavěna prostřednictvím konkrétních výsledků, které nejprve vytvoří solidaritu de facto.

So 30

Czesław Miłosz (*1911): Přece tedy vyslyšel Bůh mou prosbu a dovolil, abych hřešil ku jeho chvále.

Ne 1

„Syn člověka nepřišel lidi zahubit, ale zachránit.“ (Lukášovo evangelium 9, 56)

-red-

... A PŘÍŠTÍ TÝDNY...

19. ČERVEN

Katedra experimentální fyziky PŘF UP, tř. Svobody 26, posluchárna č. 3, 14 hod.:

M. Šprtová: UV-B Radiation – a New Stress Environmental Factor. UV-B Impact on Forest Trees. Pořádá Katedra experimentální fyziky PŘF UP, oddělení biofyziky.

22. – 24. ČERVEN

Sportovní hala UP, Výstaviště Flora: Knapkův memoriál. Sportovní soutěže tělesně postižených. Pořádá Fakulta tělesné kultury UP, SMB a. s., BODO Centrum a. s.

26. ČERVEN

Katedra experimentální fyziky PŘF UP, tř. Svobody 26, posluchárna č. 3, 14 hod.:

M. Barták: Ecophysiology of Photosynthesis in Lichens under Light and Temperature Extremes. Pořádá Katedra experimentální fyziky PŘF UP, oddělení biofyziky.

26. – 27. ČERVEN

Katedra technické výchovy PdF UP: Trendy technického vzdělávání. Mezinárodní vědecko-odborná konference. Pořádá Katedra technické výchovy PdF UP -red-

Milionová soutěž

Redakce Žurnálu UP a webových stránek UP vyhlašuje soutěž pro všechny členy univerzitní obce UP, jejímž cílem je **zachytit milionte nebo jemu nejbližší (vyšší) číslo na počítačle úvodní internetové stránky UP** www.upol.cz. Chcete-li se soutěže zúčastnit, sledujte, jak počet návštěv narůstá. V době uzavírky tohoto čísla se počet návštěv přiblížil číslu

855 085.

A jak prokážete, že jste „milionářem“? Vytiskněte úvodní internetovou stránku UP s údajem na počítačle a přineste ji do redakce Žurnálu UP. Vyhraje ten, kdo zachytí číslo 1 000 000 nebo nejbližší vyšší.

A výhra? Nechejte se překvapit.

Hodně štěstí přejí

redakce ŽUP a www.UP